

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Бібліотека



Серія «Видатні професори університету»
Вип. 12

Василь Тихонович Горбачук

Біобібліографічний покажчик



Слов'янськ
2017

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
"Донбаський державний педагогічний університет"
Бібліотека

Серія "Видатні професори університету"
Вип. 12

Василь Тихонович Горбачук

Біобібліографічний покажчик

Слов'янськ
2017

УДК 016:929:37:81

Г67

Василь Тихонович Горбачук : біобібліографічний покажчик / ДВНЗ "Донбаський держ. пед. ун-т"; упоряд. : О. К. Гайко, О. А. Денисова; наук. ред. : Д. В. Горбачук; ред. Б. І. Маторін, Р. Г. Состін. – Слов'янськ : Вид-во Б. Маторіна, 2017. – 65 с. – (Сер. "Видатні професори університету"; вип. 12).

Біобібліографічний покажчик із серії "Видатні професори університету" присвячено видатному педагогу, мовознавцю Василю Тихоновичу Горбачуку. У біобібліографічному покажчику представлена бібліографія праць з 1953 по 2017 роки, наукова школа професора та література про його життєвий шлях і науково-педагогічну діяльність.

Покажчик адресовано дослідникам у галузі слов'янської філології, науково-педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти, учителям-практикам, бібліотечним працівникам та всім, хто цікавиться питаннями філології та методики викладання української мови в навчальних закладах.

*Рекомендовано до друку вченою радою
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
(протокол № 3 від 18.10.2017 року)*

Упорядники: О. К. Гайко, О. А. Денисова

Вступна стаття: М. І. Степаненко, доктор філологічних наук, професор

Науковий редактор: Д. В. Горбачук, канд. філол. наук, доцент

Редактори: Б. І. Маторін, Р. Г. Состін

Відповідальний за випуск: В. С. Качина



**Горбачук Василь Тихонович
(27.04.1929–25.12.2013 рр.)**

*Барвистим розмаїттям голосів
нам рідна мова душі поєднала*

A handwritten signature in black ink, consisting of stylized, cursive letters, likely the initials 'ВТ'.

Звід упорядників

Дванадцятий випуск покажчика серії "Видатні професори університету" присвячено науково-педагогічній діяльності українського мовознавця, кандидата педагогічних наук, професора Василя Тихоновича Горбачука.

У покажчику представлено бібліографію праць науковця, яка розкриває його внесок у розвиток філологічної науки впродовж багаторічної науково-педагогічній діяльності: монографії, навчально-методичні посібники, публікації в збірниках наукових праць і матеріалах наукових конференцій, статті у періодичних виданнях, рецензії, переклади. Вміщено також матеріали про життєвий шлях, науково-педагогічну і громадську діяльність науковця.

До видання входять: передмова, вступна стаття М. Степаненка "Його життя – служіння Україні й рідному слову", біографічний нарис, основні дати життя й науково-педагогічної діяльності та п'ять основних розділів.

Розділ I. Наукові та навчально-методичні праці В. Т. Горбачука містить бібліографічні описи праць ученого, розміщені за прямою хронологією з відокремленням років видання, а в межах року – за видами документів: книги та брошури; статті в збірниках наукових праць і матеріалах наукових конференцій, в періодичних виданнях; рецензії, переклади.

Розділ II. Публіцистичні та науково-популярні твори В. Т. Горбачука містить науково-популярні та публіцистичні статті про українську мову, а також роботи, присвячені проблемам національної культури та державотворення.

Розділ III. Видання за редакцією В. Т. Горбачука містить праці, у підготовці яких учений брав участь як головний або відповідальний редактор.

Розділ IV. Наукова школа професора В. Т. Горбачука містить бібліографічні описи дисертацій та авторефератів кандидатських дисертацій, науковим керівником яких був Василь Тихонович Горбачук.

Розділ V. Література про життя й діяльність В. Т. Горбачука містить бібліографічні описи видань про його життєвий і творчий шлях.

У розділах II–V матеріал згруповано за прямою хронологією.

Бібліографічні описи в покажчику мають суцільну нумерацію, в усіх розділах бібліографічні описи документів певного виду згруповано за зведеним українсько-російським алфавітом, далі – латиницею.

Допоміжний апарат біобібліографічного покажчика охоплює іменний покажчик прізвищ авторів, співавторів, упорядників, редакторів та інших осіб, відомості про яких є в бібліографічних описах, а також алфавітний покажчик праць В. Т. Горбачука. Алфавітний покажчик журналів і газет, бібліографічну інформацію з яких уміщено в посібнику, надає відомості про періодичні видання на час публікацій.

Бібліографічний опис і скорочення слів здійснено згідно з чинними державними стандартами України. Під час підготовки покажчика було використано фонди бібліотеки й кафедри української мови та літератури Донбаського державного педагогічного університету, електронні каталоги провідних бібліотек, державні бібліографічні покажчики, родинні архіви тощо. Публікації, що увійшли до покажчика, було верифіковано *de visu*.

Видання адресовано філологам, науково-педагогічним фахівцям, учителям-практикам, здобувачам вищої освіти, бібліотечним працівникам та всім, хто цікавиться питаннями слов'янської філології, методики викладання української мови в навчальних закладах та проблемами національної культури.

Упорядники висловлюють щире подяку родині Горбачуків за допомогу в підготовці цього посібника.

Його життя – служіння Україні й рідному слову

*У Пантеоні видатних людей, гідних
уславлення, золотом викарбуване ім'я
справжнього українця, безкорисливого
поборника української ідеї –*

Василя Тихоновича Горбачука

Катерина Городенська

Василь Тихонович Горбачук – неординарна постать в українському філологічному світі, непересічна особистість у духовному просторі України другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Його лінгводидактичні студії добре знають і високо цінують учені-методисти, педагоги-словесники. Перша праця Василя Тихоновича “Склад і типи простого речення: методика викладання в середній школі”, що побачила світ 1959 року, стала настільною книгою вчителів української мови. Не меншим авторитетом користувалася й інша методична робота цього науковця – посібник “Уроки української мови у 8-річній школі (5–6 класи)”, опублікований 1966 року.

У колі основних методичних зацікавлень Василя Горбачука – диктанти як засіб навчання мови. Він удокладнено з’ясував проблему класифікації диктантів у методичній літературі. Усе це знайшло безпосереднє віддзеркалення в посібникові для вчителя “Види диктантів і методика їх проведення”, що вийшла друком 1989 року у видавництві “Радянська школа”. Вона не втратила своєї значущості й тепер, конкурує з найсучаснішими працями.

Етапним в історії української лінгводидактики став бібліографічний покажчик “Методика викладання української мови” (1945–1965 рр.), опублікований 1971 року.

У науковому доробкові Василя Горбачука, крім лінгводидактичних розвідок, є й лінгвістичні студії. Він мав стати ученим-мовознавцем, а не лінгводидактом. Та обставини склалися так, що колишній успішний випускник Львівського університету, якого захоплювала лінгвістична царина, змушений був узятися за дослідження методичних проблем.

А ще Василь Горбачук володів даром письменника. Не судилося йому стати майстром слова, і знову ж таки не з власної волі, а через переслідування радянським режимом. Про всі ці життєві перипетії йдеться в щоденниках, які вів майбутній професор. Як справедливо наголошує Анатолій Подолинний, його діарійне трикнижжя – “Мої вінницькі дороги: сторінки зі щоденника (1961–1966 рр.)”, “У вирі подій думок і тривог: фрагменти пережитого-передуманого (1966–1973 рр.)”, “Тридцять років на Донбасі (1973–2004 рр.)” – “своєрідне і вже ніби призабуте свідчення епохи”, “свідчення людини чесної, совісної, демократичної, доброї”, це “слово українця, який залежно від свого фаху і покликання найбільше переживає за стан української освіти і культури, долю рідної мови, за те, що в тодішніх умовах найбільше гнітилося і душилося”¹.

У передньому слові до пропонованого видання годилося б говорити про науковий доробок Василя Горбачука. Він, як уже було сказано, заслуговує високої оцінки, не лише не втрачає з плином часу актуальності, а й посилює її. Хочеться, однак, говорити не про це, а про діаруш, а він із тієї серії, яку залишили після себе Аркадій Любченко, Володимир Винниченко, Олександр Довженко, Остап Вишня. Систематичні нотатки Василя Горбачука відображають атмосферу радянської доби, філософсько-публіцистичні, наукові роздуми, інтимні переживання самого автора. Вони зацікавлюють людей різних смаків і вподобань. Осердям щоденникових нотаток є мовні проблеми в їхньому багатоманітті, наповнені глибинним змістом соціолінгвістичні роздуми, словом, те, що ятрило душу українського патріота Горбачука. Йому невимовно боліло, що “витісняється мова, нівелюється народність”, що “всяка спроба протидіяти цьому оголошується *-ізмом*”, що “батько... говорить українською, а син – російською”, що його синові однолітки викрикують: “Чево ты хохлишь?”, що “торжество ленінської національної політики” виховує “якщо не національний індиферентизм, то вороже ставлення до українства”, що “українське стає синонімом архаїчного, сільського, колгоспного”, що членство в партії – “єдиний засіб самоствердження”, що “процес русифікації набрав уже всіх ознак руху у безвість, небуття”². Аналіз щоденника Василя Горбачука –

¹ Подолинний А. Урок Василя Горбачука (слово редактора) // Горбачук В. Т. Мої вінницькі дороги: сторінки зі щоденника / Василь Горбачук. – Слов’янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2014. – С. 4–5.

² Горбачук В. У вирі подій, думок і тривог: фрагменти пережитого-передуманого (1966–1973 роки) / Василь Горбачук ; упоряд. Д. В. Горбачук. – Слов’янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2017. – С. 78, 101–102, 220, 229, 242.

предмет окремої розмови й не одного дослідника. Цей дискурс вирізняється оригінальністю змісту і форми. Науковці неодмінно гідно поцінують публіцистичний дар його творця.

Сьогодні шириться коло шанувальників праці всього життя Василя Горбачука – книги “Український повстанський рух на Берестейщині в середині XX століття”, яка з’явилася за три дні до відходу за вічну межу автора. В її основі – дитяче непідкупне захоплення від зустрічей із вояками УПА, котрі в 1943–1948 роках інколи навідували оселю Горбачуків, де їх щиро гостили, а вони віддячували господарям ніжною українською піснею. Розмова з цими сміливцями, їхня поведінка визначили подальші національно-патріотичні орієнтири юнака. Василя Тихоновича хвилювала доля кожного упівця, протягом життя він ретельно збирав відомості про них, щоб сказати своє слово про Українську Повстанську Армію.

Залишається тільки подякувати мудрому професорові Горбачуку за його публіцистично-художню правду, яка пробилася до людей. Сказали щире спасибі Василеві Тихоновичу ті, хто насолоджувався “Барвами української мови” – книгою, у якій уміщені поетичні та прозові тексти про красу, силу, мелодійність, нездоланність української мови.

Знайомишся з набутком Василя Горбачука і чуєш його голос: “Я працював з великою тривогою. Закінчую працю з почуттям величезного щастя (як наші предки закінчували літописи). Гадаю, що таке ж почуття охоплювало моїх давніх предків, тих рідкісних щасливців, яким після татарської навали вдавалось залишитись в живих і зберегти свою сім’ю.

Якщо книга йде між люди, то ніякий, навіть найгірший кінець не страшний”.

І це щиросердна правда... Її ніколи й ніщо не заступить...

Микола Степаненко,
*доктор філологічних наук,
професор, член Національної
спілки письменників України*

Основні дати життя та науково-педагогічної діяльності

1929 р., 27 квітня – народився в с. Міжлісся Березівського р-ну Брестської області (Білорусь).

1947 р. – закінчив з медаллю Березівську середню школу №1 (м. Береза-Картузька Брестської обл.).

1947–1952 рр. – навчався у Львівському державному університеті ім. І. Франка (закінчив з відзнакою).

1952–1953 рр. – працював учителем української мови і літератури в Жолобківській СШ Шумського р-ну Тернопільської обл.

1953–1956 рр. – навчався в аспірантурі Науково-дослідного інституту педагогіки УРСР (м. Київ).

1956–1959 рр. – викладав українську мову в Миколаївському державному педагогічному інституті ім. В. Г. Белінського, Горлівському педагогічному інституті іноземних мов, Житомирському державному педагогічному інституті ім. Ів. Франка.

1959 р. – присвоєно науковий ступінь кандидата педагогічних наук.

1959–1966 рр. – працював на посаді старшого викладача, потім доцента кафедри української мови Вінницького державного педагогічного інституту ім. М. Островського.

1964 р. – присвоєно вчене звання доцента кафедри української мови.

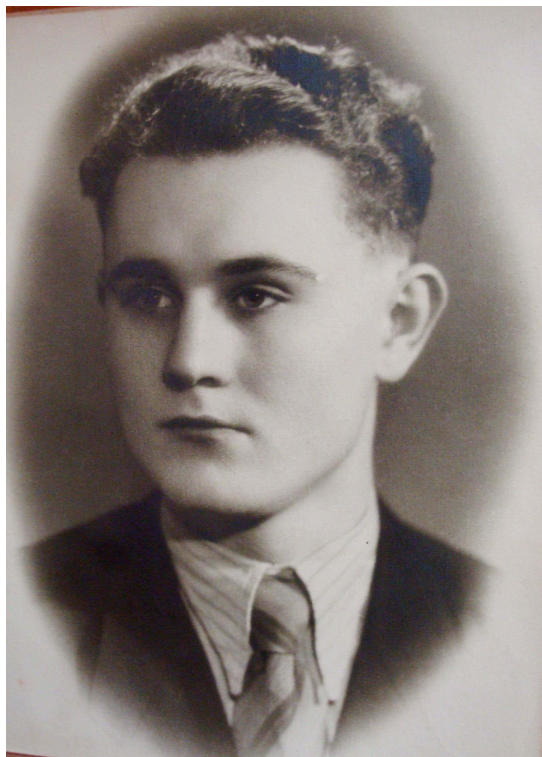
1966–1972 рр. – працював на посаді доцента кафедри української мови і літератури Кіровоградського державного педагогічного інституту ім. О.С.Пушкіна.

1973–2013 рр. – працював у Слов'янському державному педагогічному інституті (нині – Державний вищий навчальний заклад "Донбаський державний педагогічний університет"):

1973–1990 рр. – доцент кафедри української мови та літератури;

- 1990–2013 рр.** – професор кафедри української мови та літератури;
- 1984–1998 рр.** – завідувач кафедри української мови та літератури;
- 1994–1996 рр.** – завідувач відділення української філології;
- 1996–2003 рр.** – декан філологічного факультету.
- 1975 р.** – нагороджений знаком "Переможець соціалістичного змагання".
- 1979 р.** – нагороджений знаком "Відмінник народної освіти УРСР".
- 1990 р.** – присвоєно вчене звання професора кафедри української мови і літератури.
- 1991 р.** – нагороджений медаллю "Ветеран праці".
- 1992 р.** – відкрив на кафедрі української мови та літератури аспірантуру зі спеціальності 10.02.02 – Українська мова.
- 1995 р.** – прийнятий у члени Міжнародної академії наук у Сан-Маріно.
- 1996 р.** – відкрив при кафедрі української мови та літератури науково-дослідний центр "Південна Слобожанщина".
- 1996 р.** – за допомогою професора Ретгерського університету (США) Віталія Кейса створив на філологічному факультеті Бібліотеку української діаспори (у 2005 році передана до загального фонду університету).
- 1997 р.** – заснував літературно-мистецький альманах "Євшан".
- 2006 р.** – нагороджений медаллю "Будівничий України" Всеукраїнського товариства "Просвіта" ім. Т. Шевченка.
- 2009 р.** – нагороджений відзнакою за зайняте перше місце в Загальнонаціональному конкурсі "Українська мова – мова єднання".
- 2010 р.** – нагороджений Нагрудним знаком "Петро Могила".
- 2013 р., 25 грудня** – закінчив свій життєвий шлях.

Миті кар'єрного зростання



**Випускник Львівського університету
1952 р.**



**Кандидат педагогічних наук
1959 р.**



**Доцент кафедри української мови
1964 р.**



**Професор кафедри
української мови та літератури,
декан філологічного факультету
1997 р.**

Біографічний нарис про В. М. Горбачука

Василь Тихонович Горбачук народився, за офіційними даними, 27 квітня 1929 року в селянській сім'ї в с. Міжлісся Березівського р-ну Брестської обл. (Білорусь). Але за спогадами його матері, Анастасії Йосипівни (у дівочтві – Черкас), Василь побачив світ десь після Великодня 1927 року. У роки окупації батько, Тихон Трохимович, аби уникнути вивезення до Німеччини, виправив метрику. Тоді й з'явилась дата 27 квітня 1929 року.

У зв'язку з калейдоскопом державної належності Берестейщини Василь навчався в початковій польській школі, потім (з 1939 р.) – у білоруській. У 1943 році (під час німецької окупації) закінчив семирічку, де навчання велося російською й українською мовами. Він був надзвичайно обдарованим від природи, мав феноменальну пам'ять, постійно випереджав своїх однолітків у розвитку і знанні навчального матеріалу. А ще – з дитинства любив читати. Якось потрапив до рук «Кобзар» Тараса Шевченка – і заговорив до малого Василя рідною мовою. Відчуття українства посилилось під впливом зустрічей з молодими вояками УПА, котрі у 1943-1948 роках інколи заходили до їхньої хати, щоб зігрітись, відпочити. Тому в серпні 1944 року, подаючи документи до восьмого класу білоруськомовної Березівської СШ №1, він записався українцем. Треба було мати неабияку мужність, щоб у 1944 році, коли всіх жителів Білоруської РСР хрестили білорусами, наполягати на своїй, відмінній від інших, національній ідентичності.

У 1947 році Василь Горбачук закінчив з медаллю середню школу і вступив на філологічний факультет Львівського державного університету імені І. Франка. Під час навчання приятелював з Євгеном Сверстюком, Іваном Денисюком, Степаном Пінчуком, виявляв інтерес до історії України, її долі.

У 1952 році закінчив з відзнакою Львівський університет за спеціальністю "українська мова і література, логіка та психологія" і розпочав педагогічну кар'єру у Жолобківській СШ Шумського р-ну Тернопільської обл., де викладав українську мову та літературу, а також керував літературним гуртком учнів 8-10 класів і очолював методоб'єднання вчителів-словесників.

У жовтні 1953 року, після успішного складання конкурсних іспитів, вступив до аспірантури Науково-дослідного інституту педагогіки УРСР, де під керівництвом А. П. Медушевського працює над дисертаційним дослідженням «Методика викладання синтаксису простого речення в середній школі».

По закінченні аспірантури, з 1956 року, Василь Горбачук викладав українську мову у вищих навчальних закладах України. Працюючи в 1956/57

навчальному році в Миколаївському педінституті, познайомився зі студенткою заочного відділення Лідією Нечай. Їхні стосунки розвивались переважно в листах. Але прихильність, яка з'явилась після першої зустрічі, зростала. Через декілька років вони побралися.

Василь Тихонович завжди був послідовним поборником української мови, культури, національної гідності українського народу. За свої переконання ще в далекі 50-ті заслужив собі тавро "націоналіст", через що змушений був періодично змінювати місце роботи.

У травні 1959 року В. Т. Горбачук успішно захистив кандидатську дисертацію, після чого рішенням Ради Київського державного педагогічного інституту ім. А. М. Горького йому було присуджено науковий ступінь кандидата педагогічних наук.

У тому ж році молода родина Горбачуків (Василь Тихонович, Лідія Дмитрівна і новонароджений син Микола) оселилась у Вінниці: у вересні Василь Горбачук за конкурсом був прийнятий старшим викладачем кафедри української мови Вінницького державного педагогічного інституту ім. М. Островського. Тут він активно включається в роботу, мріє про наукову кар'єру: публікує наукові статті, працює над навчальними посібниками, бібліографічним покажчиком, займається громадською діяльністю. У 1964 році здобуває вчене звання доцента кафедри української мови.

Через зв'язки з Є. Сверстюком, І. Бровком, іншими дисидентами потрапляє в поле зору КДБ, що змушує родину Горбачуків у 1966 році переїхати до Кіровограда, де В. Горбачук був прийнятий на роботу доцентом кафедри української мови і літератури Кіровоградського державного педагогічного інституту ім. О. С. Пушкіна.

У 1968 році народився другий син – Дмитро. Малі діти викликають побоювання за їхню долю, як свідчать щоденникові записи того періоду. Однак Василь Тихонович не припиняє своєї просвітницької діяльності, зокрема публікує в місцевій пресі науково-популярні статті з проблем культури української мови. Незважаючи на попередження, Василь Горбачук відновив спілкування з І. Бровком, Є. Сверстюком. Свою науково-педагогічну діяльність поєднував з нелегальною патріотично-виховною: одержував від Є. Сверстюка літературу "самвидаву", зокрема, «Щоденник» Василя Симоненка, «Інтернаціоналізм чи русифікація?» Івана Дзюби, книжку «Сучасна література в УРСР» Івана Кошелівця, поезії Ліни Костенко, Миколи Холодного тощо, передавав її надійним колегам та студентам.

Багаторазові виклики у відповідні інстанції призвели до нервового напруження, вибили з наукової колії. Друзі і знайомі відвернулись, лише вірна дружина продовжувала підтримувати Василя і вселяла у його серце надію. Тому "зізнання" гебісти не отримали, що врятувало Василя Тихоновича від заслання, а його родину від утисків. Однак, у серпні 1972 року через тиск "органів" на адміністрацію інституту Василь Горбачук був "непереобраний за конкурсом" і тому звільнений із займаної посади. Перспектив не залишалось. Почалися ходіння по інстанціях. Почергово посилав документи на конкурси в Ніжин, Глухів, Полтаву, Бердянськ,

Донецьк, Новозибків (РРФСР), Мозир (БРСР), Тюмень (РРФСР). Але, як і слід було чекати, надходили відмови.

Лише через рік (у вересні 1973 р.) вдалося з допомогою Дмитра Кравчука, проректора Слов'янського державного педагогічного інституту, влаштуватися на роботу в цьому виші.

Перебування на зрусіфікованому Донбасі не похитнуло в ньому патріотичного духу. Він не злився із сірою масою міщан, а залишився вірним сином України. Тож не дивно, що у 1976 році доля звела Василя Горбачука з Олексом Тихим, зустрічі з яким залишили у пам'яті Василя Тихоновича теплий слід, але очікувано дали підстави "органам" знову викликати його на допити.

Свої організаторські здібності Василь Тихонович зміг найефективніше реалізувати в часи перебудови й особливо – після проголошення Незалежності України.

У 1984 році він очолив кафедру української мови та літератури. Під його керівництвом кафедра зросла, зміцніла: у 1984 році кафедра складалася з 5 осіб, двоє з них – кандидати наук; а вже в 1998 році (коли він звільнився з цієї посади), на кафедрі української мови та літератури працювало 32 викладачі, з них 1 професор, 6 доцентів, 9 кандидатів наук.

У 1990 році рішенням Державного комітету СРСР з народної освіти Василеві Тихоновичу Горбачуку присвоєно вчене звання професора кафедри української мови і літератури. У 1992 році на кафедрі української мови та літератури він відкриває аспірантуру зі спеціальності 10.02.02 – Українська мова, що дало змогу підвищувати науковий потенціал кафедри. З його легкої руки отримали путівку в наукове життя О. О. Белікова (Решетняк), С. О. Горбатенко, В. В. Зайцева, О. В. Зубарєв, Н. І. Кочукова, Т. І. Ніколашина, В. М. Овчаренко, С. В. Помирча, О. М. Романова, Т. М. Рудакова, С. М. Семанчак, В. В. Сидорова, Г. Г. Скиба, В. Ф. Стецій, О. І. Сушко, Л. М. Тищенко, Н. Ю. Шелудько, Н. В. Швидка, В. С. Щербатюк, С. Т. Яворська... Зрештою, майже кожен нинішній викладач кафедри української мови та літератури Донбаського державного педагогічного університету може з гордістю називати себе учнем Василя Тихоновича Горбачука.

Василь Тихонович доклав неабияких зусиль, щоб у Слов'янському педінституті відкрили спочатку відділення української філології на факультеті початкової освіти, а з 1996 року – філологічний факультет, деканом якого він працював від заснування і до виходу на пенсію у 2003 році. До останніх днів свого життя Василь Тихонович Горбачук працював професором кафедри української мови та літератури Донбаського державного педагогічного університету. Він був і залишається людиною, яка для філологічного факультету – ціла Епоха.

Його невичерпна енергія дала можливість організувати при філологічному факультеті науково-дослідний центр «Південна Слобожанщина» (1996 р.), який став осередком наукових досліджень у регіоні, «Бібліотеку української зарубіжної літератури» (1996), де були

зібрані унікальні твори українських письменників діаспори, він заснував літературно-мистецький альманах «Євшан» (1997), котрий став трибуною для обдарованої молоді. Василь Тихонович налагодив зв'язки з українською діаспорою, яка надавала допомогу студентам-відмінникам. Продовжуючи свою громадську діяльність, брав активну участь у роботі «Просвіти» та в товаристві репресованих, отримав подяку Всеукраїнського братства ОУН-УПА, підтримував зв'язки з Просвітою Берестейщини ім. Т. Шевченка.

Закінчив свій життєвий шлях Василь Тихонович Горбачук 25 грудня 2013 року в м. Ірпінь на Київщині, де і похований.

Науковий доробок Василя Тихоновича – понад 300 видань, серед яких книги, методичні рекомендації, публіцистичні і науково-популярні праці.

Василь Тихонович Горбачук – Відмінник народної освіти УРСР, член Національної спілки журналістів України, член Міжнародної академії наук у Сан-Маріно. Нагороджений медалями «Ветеран праці», «Будівничий України», Нагрудним знаком «Петро Могила».

Упродовж своєї багаторічної кар'єри Василь Тихонович неодноразово був відзначений подяками, грамотами, дипломами за сумлінну працю, плідну науково-педагогічну діяльність, а також за великий особистий внесок у справу формування національної свідомості, відродження історичної пам'яті, піднесення духовності українського народу і розбудову та зміцнення Української Держави.

Увесь його життєвий шлях свідчить про якусь незбагненну силу українства. Його життя – це любов до України, до її народу, до праці, до простої людини. Наче невтомна бджола він усе життя збирав літературу з історії України, українознавства, лінгвістики, літературознавства. Значну частину цієї колекції він передав до бібліотеки Донбаського державного педагогічного університету.

У нашій пам'яті Василь Тихонович залишиться невтомним трудівником, неперевершеним натхненником і організатором, незламним поборником українського слова, палким будителем національної свідомості. А ще – чуйним співрозмовником, гостинним господарем, турботливим батьком.

Його іменем названа аудиторія на філологічному факультеті, у його честь проводиться періодична наукова конференція «Горбачуківські студії».

Назавжди залишаться нам слова, що були його життєвим кредо: *«Ніхто нам не допоможе – усе залежить від нас, берімося до чесної праці!!!»*

Дмитро Горбачук

Розділ I. Наукові та навчально-методичні праці В. Т. Горбачука

1956

1. Унаочнення при вивченні синтаксису простого речення / В. Т. Горбачук // Укр. мова в школі. – 1956. – № 5. – С. 48–54.

1957

2. Про деякі форми організації роботи учнів з підручником на уроках мови / В. Т. Горбачук // З досвіду викладання української мови / М-во освіти УРСР, Київ. міськ. ін-т удосконалення кваліфікації учителів ; ред. Б. С. Саженик. – Київ, 1957. – С. 49–57.
3. Склад і типи простого речення / В. Т. Горбачук // Викладання синтаксису простого речення української мови в середній школі (5–7 класи) : посіб. для вчителів / за ред. В. І. Масальського. – Київ, 1957. – С. 29–62.
4. Єлизавета Олександрівна Соколова (Про досвід роботи вчительки укр. мови) / В. Т. Горбачук // Укр. мова в школі. – 1957. – № 4. – С. 50–53.

1958

5. Питання систематизації матеріалу при вивченні граматики / В. Т. Горбачук // Наук. записки Наук.-дослід. ін-ту педагогіки УРСР ; відп. ред. О. Р. Мазуркевич. Сер. Філол. : Література і мова в школі. – 1958. – Т. 9, вип. 2. – С. 511–518.
6. Про деякі форми організації на уроках роботи учнів з підручником / В. Т. Горбачук // З досвіду викладання української мови в середніх школах Української РСР / М-во освіти УРСР, Наук.-дослід. ін-т педагогіки УРСР ; відп. ред. В. І. Масальський. – Київ, 1958. – С. 14–22.

1959

7. Методика преподавания синтаксиса простого предложения в средней школе : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. пед. наук / В. Т. Горбачук ; МП УССР, НИИ педагогики. – Киев, 1959. – 16 с.
8. Склад і типи простого речення: методика викладання в середній школі / В. Т. Горбачук. – Київ : Рад. шк., 1959. – 120 с.
9. З історії розробки синтаксису простого речення та методики його викладання / В. Т. Горбачук // Наук. записки / М-во освіти УРСР, Миколаївський держ. пед. ін-т. – Миколаїв, 1959. – Вип. 6. – С. 22–40.

10. Спостереження над мовою на уроках граматики в середній школі (На матеріалі вивчення досвіду вчителів) / В. Т. Горбачук // Наук. записки / М-во освіти УРСР, Житомирський держ. пед. ін-т ім. І. Франка ; відп. ред. Е. О. Седельніков. Сер. Лінгвістична. – Житомир, 1959. – Т. 11. – С. 125–132.

1961

11. Методика викладання української мови у V–VIII класах : бібліогр. порадник / Т. В. Баймут, В. Т. Горбачук // Наук. записки / М-во освіти УРСР, Житомирський держ. пед. ін-т ім. І. Франка. Сер. Лінгвістична. – 1961. – Т. 17. – С. 133–167.
12. Про зв'язок лекційного курсу методики мови з роботою школи / В. Т. Горбачук // Наук. записки / М-во освіти УРСР, Вінницький держ. пед. ін-т. – Вінниця, 1961. – Т. 18. – С. 63–66.
13. З досвіду використання підручника на уроках української мови / В. Т. Горбачук // Укр. мова в школі. – 1961. – № 3. – С. 37–40.
14. Про засоби активізації мислення учнів на уроках мови / В. Т. Горбачук, Л. П. Любимець // Укр. мова в школі. – 1961. – № 1. – С. 52–53.

1962

15. Т. Г. Шевченко і навчання рідною мовою / В. Т. Горбачук // Наук. записки / М-во освіти УРСР, Вінницький держ. пед. ін-т. – Вінниця, 1962. – Т. 19. – С. 88–95.

1963

16. Загальні відомості про складне речення у 8 класі / В. Т. Горбачук // Укр. мова і літ. в школі. – 1963. – № 6. – С. 42–46.
17. Максимально раціоналізувати правопис / В. Т. Горбачук // Укр. мова і літ. в школі. – 1963. – № 9. – С. 72–74.
18. Цікаве дослідження / В. Горбачук, Е. Сасинович // Вінницька правда. – 1963. – 17 верес. – Рец. на кн. : Нариси з історії розвитку методики викладання укр. та рос. мов у загальноосвітніх початкових і середніх школах УРСР. – Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1962. – 196 с.

1964

19. Викладання мови в I–IV класах: бібліографія 1956–1963 рр. / В. Т. Горбачук // Методика викладання в початкових класах : респ. наук.-метод. зб. – Київ, 1964. – Вип. 1. – С. 119–122.
20. Активізувати форми навчання. До обговорення проблеми формування вчителя-словесника у вузі / В. Т. Горбачук // Укр. мова і літ. в школі. – 1964. – № 8. – С. 74–76.

1965

21. Відтопонімічні лексичні утворення в говорах Вінниччини / В. Т. Горбачук // XII респ. діалектологічна нарада. – Київ, 1965. – С. 165–168.

22. Диктанти як засіб навчання та проблема класифікації їх у методичній літературі / В. Т. Горбачук // Доповіді і повідомлення кафедр Вінницького держ. педінституту на звіт. наук. сесії. – Вінниця, 1965. – Вип. 1. – С. 84–87.

1966

23. Уроки української мови у восьмирічній школі (V–VI класи) : посіб. для вчителів / О. М. Біляєв, В. Т. Горбачук, В. Д. Зозуль [та ін.] ; за ред. О. М. Біляєва. – Київ : Рад. шк., 1966. – 384 с.
24. Повторення вивченого в початкових класах / В. Т. Горбачук // Уроки української мови у восьмирічній школі (V–VI класи) : посіб. для вчителів / за ред. О. М. Біляєва. – Київ, 1966. – С. 5–17.
25. Боротьба І. Франка за вироблення й утвердження єдиної української літературної мови / В. Т. Горбачук // Великому Каменяреві : зб. ст. – Вінниця, 1966. – С. 57–62.
26. Іван Франко і правописна реформа в Галичині наприкінці ХІХ ст. / В. Т. Горбачук // Великому Каменяреві : зб. ст. – Вінниця, 1966. – С. 63–66.
27. Письмо напам'ять на уроках мови в 5–8 класах / В. Т. Горбачук // Тези доп. і повідомлень кафедр Вінницького держ. педінституту на звіт. наук. сесії. – Вінниця, 1966. – С. 75–81.
28. Самостійна робота учнів на уроках мови / В. Т. Горбачук // Тези доп. і повідомлень кафедр Вінницького держ. педінституту на звіт. наук. сесії. – Вінниця, 1966. – С. 82–89.

1967

29. Анкета для збирання місцевих назв / В. Т. Горбачук. – Кіровоград : КДПІ, 1967. – 3 с.
30. З історії унаочнення уроків української мови / В. Т. Горбачук // Укр. мова і літ. в школі. – 1967. – № 7. – С. 54–57.
31. Письмова робота за картиною І. Ю. Рєпіна "Запорожці..." / В. Т. Горбачук // Укр. мова і літ. в школі. – 1967. – № 4. – С. 56–60.
32. Афоризми / В. Брудзинський ; пер. з польс. В. Горбачука // Всесвіт. – 1967. – № 2. – С. 154.

1968

33. Динамічні таблиці на уроках фонетики і морфології / В. Т. Горбачук, В. В. Сидорченко, О. Н. Яворська // Укр. мова і літ. в школі. – 1968. – № 6. – С. 55–58.
34. Класифікація диктантів / В. Т. Горбачук // Укр. мова і літ. в школі. – 1968. – № 3. – С. 50–54.
35. Програма – підручник – учень / В. Т. Горбачук // Укр. мова і літ. в школі. – 1968. – № 8. – С. 85–86.

- 36.[Рец.] / В. Т. Горбачук // Укр. мова і література в школі. – 1968. – № 10. – С. 90–91. – Рец. на кн.: Коваленко Н. Д. Збірник диктантів з української мови для 5–8 класів / Н. Д. Коваленко, Н. Т. Рудик. – Київ : Рад. шк., 1967. – 299 с.

1969

- 37.Методика вивчення ділових паперів у школі : метод. лист / В. Т. Горбачук ; М-во освіти УРСР. – Київ : Рад. шк., 1969. – 67 с.
- 38.Варіантні форми відтопонімічних прикметників / В. Т. Горбачук // Питання словотвору східнослов'янських мов : матеріали міжвуз. респ. конф. / АН УРСР, Ін-т мовознавства. – Київ, 1969. – С. 148–149.
- 39.Матеріали до словника гідронімів Вінницької області / В. Т. Горбачук // IV Респ. ономастична конф. : тези / АН УРСР, Ін-т мовознавства ; відп. ред. К. К. Цілуйко. – Київ, 1969. – С. 150–152.
- 40.Творчі диктанти / В. Т. Горбачук // Укр. мова і літ. в школі. – 1969. – № 12. – С. 57–61.
- 41.Книга про книголюбів / В. Горбачук // Рад. студент. – 1969. – 12 груд. – Рец. на кн.: Гуменюк М. П. Українські бібліографи ХІХ–початку ХХ століття: Нариси про життя та діяльність / М. П. Гуменюк. – Харків : Вид-во Кн. Палати УРСР, 1969. – 182 с.
- 42.Монографія з фольклористики / В. Горбачук // Друг читача. – 1969. – 13 трав. – Рец. на кн.: Березовський І. П. Українська радянська фольклористика: Етапи розвитку і проблематика / І. П. Березовський. – Київ : Наук. думка, 1968. – 343 с.

1970

- 43.Види списування та їх місце в системі вправ на уроках мови / В. Т. Горбачук // Методика викладання укр. мови і літ. : респ. наук.-метод. зб. – Київ, 1970. – Вип. 4. – С. 131–142.
- 44.Види вправ за картиною на уроках мови / В. Т. Горбачук // Укр. мова і літ. в школі. – 1970. – № 8. – С. 57–61.
- 45.Методичний посібник "Українська мова" / В. Горбачук // Рад. студент. – 1970. – 13 лют. – Рец. на кн.: Регушевський Є. С. Українська мова : посіб. для студентів педінститутів / Є. С. Регушевський. – Київ : Рад. шк. – 1969.
- 46.На допомогу вчителям / В. Горбачук // Кіровоград. правда. – 1970. – 25 берез. – Рец. на кн.: Стельмахович М. Г. Збірник вправ і завдань з української мови для IV-VIII класів : посіб. для вчителя-словесника середньої школи / М. Г. Стельмахович. – Київ : Рад. шк., 1969. – 232 с.

1971

- 47.Методика викладання української мови : бібліогр. показ. (1945–1965 pp.) / В. Т. Горбачук. – Львів : ЛДНБ АН УРСР, 1971. – 190 с.

48. Вибіркові диктанти як засіб активізації навчального процесу на уроках мови в 4–8 класах / В. Т. Горбачук // Методика викладання укр. мови і літ. : респ. наук.-метод. зб. – Київ, 1971. – Вип. 5. – С. 18–25.
49. Назви жителів за місцем мешкання або походження (на матеріалі говірок Вінниччини) / В. Т. Горбачук // Праці XII респ. діалектолог. наради / АН УРСР, Ін-т мовознавства. – Київ, 1971. – С. 215–221.
50. Розгляд будови слова / В. Т. Горбачук, Л. Д. Нечай // Укр. мова і літ. в школі. – 1971. – № 2. – С. 83–86.
51. Твори учнів 4 класу на основі власних спостережень / В. Т. Горбачук, Л. Д. Нечай // Укр. мова і літ. в школі. – 1971. – № 9. – С. 65–69.

1972

52. Обговорення проекту "Критеріїв і норм оцінки знань, умінь і навичок з української мови учнів 4–8 класів" / В. Т. Горбачук // Укр. мова і літ. в школі. – 1972. – № 3. – С. 83.
53. Проблеми методики мови на сторінках журналу "Радянська школа" / В. Т. Горбачук // Укр. мова і літ. в школі. – 1972. – № 6. – С. 58–61.
54. Художня картина як засіб розвитку мови учнів / В. Т. Горбачук, Л. Д. Нечай // Початкова школа. – 1972. – № 5. – С. 34–38.

1974

55. Гідронімія Вінниччини / В. Т. Горбачук // Повідомлення української ономастичної комісії / Укр. ономастична комісія АН УРСР, відділ мови, літ. та мистецтвознавства АН УРСР ; відп. ред. К. К. Цілуйко. – Київ, 1974. – Вип. 10. – С. 21–32.

1977

56. Завдання для програмованої перевірки знань учнів з морфології / В. Т. Горбачук, І. П. Сидоренко ; Слов'янський районний відділ народної освіти. – Слов'янськ : [б. в.], 1977. – 27 с.

1978

57. Методика викладання української мови : бібліогр. показ. (1966 – 1975 рр.) / В. Т. Горбачук. – Харків : ХДУ, 1978. – 80 с.

1980

58. Виды диктантов и методические указания к их проведению : методика преподавания русского языка. Ч. 1 / Л. В. Баскакова, В. Т. Горбачук ; Ростов. гос. ун-т. – Ростов н/Д., 1980. – 30 с.
59. Використання картин на уроках розвитку мови в 4–5 класах / В. Т. Горбачук, К. Х. Дмитрук, Л. Д. Нечай. – Донецьк : ОІУКУ, 1980. – 44 с.

1981

60. Методичні вказівки до вивчення синтаксису складного речення / В. Т. Горбачук, А. М. Поповський. – Дніпропетровськ : ДДУ, 1981. – 44 с.
61. Навчальні диктанти та методика їх проведення : метод. матеріали / В. Т. Горбачук ; Слов'янський держ. пед. ін-т. – Слов'янськ : СДПІ, 1981. – 50 с.
62. Програмовані картки-завдання як засіб закріплення й перевірки знань учнів / В. Т. Горбачук, А. М. Поповський // Методичні вказівки по проведенню стажування молодих учителів-словесників. – Дніпропетровськ, 1981. – С. 28–36.

1982

63. Види диктантов и методические указания к их проведению : методика преподавания русского языка. Ч. 2 / Л. В. Баскакова, В. Т. Горбачук ; Ростов. гос. ун-т. – Ростов н/Д., 1982. – 24 с.
64. Види диктантов и методические указания к их проведению : методика преподавания русского языка. Ч. 3 / Л. В. Баскакова, В. Т. Горбачук ; Ростов. гос. ун-т. – Ростов н/Д., 1982. – 21 с.
65. Основні поняття і терміни морфеміки : метод. рекомендації для студентів-заочників / В. Т. Горбачук ; Слов'янський держ. пед. ін-т. – Слов'янськ : [б. в.], 1982. – 39 с.
66. Програма-питальник для збирання лексики українських говорів / В. Т. Горбачук, А. М. Поповський. – Дніпропетровськ : ДДУ, 1982. – 22 с.

1983

67. Народно-говіркове етимологізування назв річок на Вінниччині / В. Т. Горбачук // Структура і розвиток українських говорів на сучасному етапі : XV респ. діалектол. нарада : тез. доп. і повідомл. / АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні ; М. В. Никончук (відп. ред.) та ін. – Житомир, 1983. – С. 284–286.
68. Перекази в 4–8 класах / В. Т. Горбачук, Л. Д. Нечай // Методика викладання укр. мови і літ. : респ. наук.-метод. зб. – Київ, 1983. – Вип. 9. – С. 118–127.

1984

69. Про здійснення міждпредметних зв'язків у навчанні української мови / В. Т. Горбачук // Вивчення української мови в 2-3 класах / за ред. О. Н. Хорошковської. – Київ, 1984. – С. 39–44.
70. Естетика інтелекту / В. Горбачук // Друг читача. – 1984. – 12 лип. – Рец. на кн.: Федь А. М. Эстетическое воспитание на уроках по основам наук / А. М. Федь. – Киев : Рад. шк., 1984. – 240 с.

1986

71. Про специфіку і класифікацію диктантів / В. Т. Горбачук // Початкова школа. – 1986. – № 1. – С. 24–27.

1987

72. Завдання для програмованої перевірки знань студентів з морфології української мови / В. Т. Горбачук ; Слов'янський держ. пед. ін-т. – Слов'янськ : СДПІ, 1987. – 26 с.

1988

73. Українська мова: програма пед. ін-тів (проект) для студентів спец. 2110 "Педагогіка і психологія (дошкільна)" / В. Т. Горбачук, Л. В. Пашко. – Київ : РНМК, 1988. – 16 с.
74. Основа слова / В. Т. Горбачук // Укр. мова і література в школі. – 1988. – № 6. – С. 37–40.

1989

75. Види диктантів і методика їх проведення : посіб. для вчителя / В. Т. Горбачук. – Київ : Рад. шк., 1989. – 96 с.
76. Методичні вказівки до занять із стилістики в загальноосвітній школі / В. І. Бадер, В. Т. Горбачук ; Слов'янський держ. пед. ін-т. – Слов'янськ : СДПІ, 1989. – 30 с.
77. Виправлення й аналіз пунктуаційних помилок у диктантах / В. Т. Горбачук // Укр. мова і літ. в школі. – 1989. – № 7. – С. 59–63.

1990

78. Врахування сучасних живомовних процесів у викладанні української літературної мови / В. Т. Горбачук // Методичні читання, присвячені 80-ій річниці від дня народження М. М. Шкільника : тез. доп. та повідомлень, 17–18 трав. 1990 р. / Львівський ордена Леніна держ. ун-т ім. І. Франка ; редкол. Т. І. Панько (гол. ред.) та ін. – Львів, 1990. – С. 24–26.
79. О некоторых проблемах формирования полешуцкого литературного языка / В. Т. Горбачук // Жітвјежа (поліська) штуд.-прахт. конф. : тэзы проказэж (13-14 апр. 1990 р.). – Пынськ, 1990. – С. 94–95.

1993

80. Письмо : матеріали до лекції для студентів філол. ф-ту / В. Т. Горбачук, М. І. Степаненко ; М-во освіти України, Полтавський держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава : ПДПІ, 1993. – 79 с.
81. Грецизмы в словарном составе украинского литературного языка / В. Т. Горбачук // Греко-Славянское духовное единство : сб. ст. – Донецк, 1993. – С. 103–110.
82. Історія південно-східної України / В. Горбачук // Наше слово. – 1993. – № 4, квіт. – Рец. на кн.: Лаврів П. І. Історія Південно-Східної України / П. І. Лаврів. – Львів : Слово, 1992. – 151 с.

1994

83. Юридический словарь : русско-эсперанто-украинско-английский / В. Т. Горбачук, Ф. И. Поддубный, Л. И. Тухватуллина, Г. М. Шило. – Славянск : [б.и.], 1994. – 402 с.
84. Син Донецької землі: спогад про Олексу Тихого / В. Т. Горбачук // "Той, що духом не скоривсь" : матеріали наук. конф., присвяченої пам'яті Олексі Тихого / Всеукраїнське товариство "Просвіта" ім. Т. Шевченка, Дружківська міська організація. – Дружківка, 1994. – С. 10–17.

1995

85. Синтаксис української літературної мови : вступ / В. Т. Горбачук ; М-во освіти України, Слов'янський держ. пед. ін-т. – Слов'янськ : СДПІ, 1995. – 28 с.
86. Мова як структуралізаційний чинник / В. Т. Горбачук // Формування громадянської самосвідомості молоді : тези і матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої роковинам Олега Ольжича, 24–25 лютого 1995 р. – Донецьк, 1995. – С. 197–199.
87. Мова як структуралізаційний чинник / В. Т. Горбачук // Кур'єр Кривбасу. – 1995. – № 24. – С. 20–21.

1996

88. Ділова документація українською мовою / В. Т. Горбачук, Д. В. Горбачук ; М-во освіти України, Слов'янський держ. пед. ін-т. – Слов'янськ : [б.в.], 1996. – 96 с.
89. Синтаксис української літературної мови : просте речення : курс лекцій / В. Т. Горбачук ; М-во освіти України, Слов'янський держ. пед. ін-т. – Донецьк : Либідь, 1996. – 69 с.
90. Тематика курсових і дипломних робіт з методики української мови та читання в початкових класах загальноосвітньої школи : для підготовки вчителів початкових класів / В. Т. Горбачук. – Слов'янськ : СДПІ, 1996. – 26 с.
91. Використання періодики на практичних заняттях з української мови / В. Т. Горбачук // Матеріали наук.-метод. конф. викладачів кафедри укр. мови та літератури Слов'янського держ. пед. ін-ту, 28 грудня 1995 р. – Слов'янськ, 1996. – С. 39–46.
92. План-програма лекційного курсу методики української мови в середній школі / В. Т. Горбачук // Матеріали науково-методичної конференції викладачів кафедри української мови та літератури Слов'янського держ. пед. ін-ту, 28 грудня 1995 р. – Слов'янськ, 1996. – С. 61–67.
93. Tipologiaj specifaĵoj de Esperanto = Типологічні особливості Есперанто / В. Т. Горбачук, Г. М. Шило // Scienco kaj kulturo = Наука і культура. – М., 1995. – № 1. – С. 3–6.

1997

94. Барви української мови / В. Т. Горбачук. – Київ : КМ Academia, 1997. – 271 с.
95. Деякі українські науковознавчі терміни в контексті іншомовних / В. Т. Горбачук, В. Кейс // Проблеми української мови та методики : міжвуз. зб. наук. пр. / Слов'янський держ. пед. ін-т, каф. укр. мови та літ. ; відп. ред. В. Горбачук. – Слов'янськ, 1997. – С. 3–6.

1998

96. Мова і національний менталітет : конспект лекцій / В. Т. Горбачук ; Слов'янський держ. пед. ін-т, каф. укр. мови та літ. – Слов'янськ : СДПІ, 1998. – 22 с.

1999

97. Бібліотека української зарубіжної літератури імені Олександри та Олексія Кейсів у Слов'янську на Донеччині / В. Т. Горбачук ; СДПІ, філ. ф-т. – Слов'янськ : СДПІ, 1999. – 14 с.
98. Польська мова : матеріали для практичних занять / В. Т. Горбачук. – Слов'янськ : СДПІ, 1999. – 22с.

2000

99. "О Русская земле!? Уже за шеломянемъ еси...!" / В. Горбачук // "Слово..." на землі слов'янській / упоряд. В. Скрипник. – Слов'янськ, 2000. – С. 76–78.
100. Слово про "Слово..." / В. Горбачук // "Слово..." на землі слов'янській / упоряд. В. Скрипник. – Слов'янськ, 2000. – С. 7–9.

2001

101. Польська мова : матеріали для практ. занять / В. Т. Горбачук. – 2-е вид. , випр. і доп. – Слов'янськ : СДПІ, 2001. – 26 с.
102. Про значення назв "Русь", "Руська земля" в "Слові..." / В. Горбачук // Євшан: літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Горбачук. – Слов'янськ, 2001. – С. 3–11.

2002

103. Основи журналістики : навч. посіб. / В. Т. Горбачук, І. О. Зоц, В. І. Романько ; відп. ред. В. А. Глущенко ; М-во освіти і науки України, Слов'янський держ. пед. ін-т. – Слов'янськ : СДПІ, 2002. – 107 с.
104. Філологічний факультет Слов'янського державного педагогічного інституту / В. А. Глущенко, В. Т. Горбачук, З. О. Клименко [та ін.] ; відп. ред. В. А. Глущенко. – Слов'янськ : СДПІ, 2002. – 40 с.

2003

105. Основи наукових досліджень : конспект лекцій для студ. та магістрантів пед. ун-ту / В. Т. Горбачук ; М-во освіти і науки України, Слов'янський держ. пед. ун-т. – Слов'янськ : СДПУ, 2003. – 87 с.
106. Польська мова : матеріали для практ. занять / В. Т. Горбачук. – 3-е вид. – Слов'янськ : СДПУ, 2003. – 26 с.

2004

107. Слов'янський державний педагогічний інститут і українське зарубіжжя / В. Горбачук // Культурні зв'язки Донеччини з українським зарубіжжям : матеріали наук.-практ. конф., м. Донецьк, 17 груд. 2004 р. / Донецька обл. держ. адмін., Відділ у справах нац. і мігр., Упр. культури та туризму ; Укр. культуролог. центр, Донецьке обл. від-ня т-ва зв'язків з українцями за межами України (Т-во "Україна-Світ"), Донецьке обл. від-ня наук. т-ва ім. Шевченка, Донецька обл. універс. наук. б-ка. – Донецьк, 2004. – С. 114–115.

2005

108. Немає більшої вірності, ніж вірність власному народові / В. Т. Горбачук, І. Т. Горбачук // Педагогіка духовності: Поступ у третє тисячоліття : матеріали міжнар. наук. конференції, 19 квіт. 2005 р. / НПУ ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2005. – С. 65–73.

2006

109. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій для студентів та магістрантів педагогічного університету / В. Горбачук. – 2-е вид. – Слов'янськ : СДПУ, 2006. – 87 с.

2008

110. Роль діаспори у справі відновлення філологічного факультету на Донеччині / В. Т. Горбачук, О. В. Карабьова // Друга міжнар. наук.-практ. конф. "Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті. Українська діаспора у світовій цивілізації" : тези доп., 18–20 черв. 2008 р., м. Львів / Нац. ун-т "Львівська політехніка", Міжнар. ін-т освіти, культури та зв'язків з діаспорою ; ред. кол. М. Галік [та ін.]. – Львів, 2008. – С. 14–16.
111. Роль діаспори у справі відновлення філологічного факультету у Слов'янському державному педагогічному університеті / В. Горбачук, О. Карабьова // Закордонне українство і Донеччина: вчора, сьогодні, завтра : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Донецьк, 19 груд. 2008 р. / Донецька обл. держ. адмін., Відділ у справах нац., Упр. культури та туризму ; Укр. культуролог. центр, Донецьке обл. від-ня т-ва зв'язків з українцями за межами України (Т-во "Україна-Світ"), Донецьке обл. від-ня наук. т-ва ім. Шевченка, Донецька обл. універс. наук. б-ка ; ред. кол. І. Ф. Драч [та ін.]. – Донецьк, 2008. – С. 136–139.

2009

112. Василь Орел і Україна / В. Т. Горбачук // Донецький вісн. наук. т -ва ім. Шевченка : Історія. Т. 25. – 2009. – С. 215–231.
113. На сторожі українського слова / В. Горбачук, А. Поповський // Бористен. – 2009. – №9. – С 8–9. – Рец. на кн.: Степаненко М. І. Публіцистична спадщина Олеса Гончара / М. І. Степаненко. – Полтава, 2008. – 395 с.
114. На сторожі українського слова / В. Горбачук, А. Поповський // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2009. – № 14. – С. 36–37. – Рец. на кн.: Степаненко М. І. Публіцистична спадщина Олеса Гончара / М. І. Степаненко. – Полтава, 2008. – 395 с.

2010

115. Спогад про Олексу Тихого / В. Горбачук // Євшан: нац.-культурол. річник / гол. ред. В. Ф. Півень. – 2010. – № 15 – С. 57–67.

2011

116. Співпраця Слов'янського державного педагогічного інституту з українським зарубіжжям (на прикладі філологічного факультету) / В. Горбачук // Донбас: культурно-освітній обмін з українцями світу : матеріали наук.-практ. конф., м. Донецьк, 16 груд. 2011 р. / Донец. облдержадмін., Голов. упр. взаємодії з громадськістю та у справах нац. і релігій, Упр. культури та туризму [та ін.] ; редкол.: Світлана Кузнецова [та ін.]. – Донецьк, 2011. – С. 93–101.

2012

117. Наш рід у просторі і часі / В. Горбачук. – Ірпінь : [б.в.], 2012. – 34 с.
118. Голос кубанського українця : із листування В. М. Орла (до 25-річчя з дня його смерті) / В. Горбачук // Донецький вісник Наукового товариства ім. Шевченка / Донецьке від-ня Наук. т-ва ім. Шевченка. – Донецьк, 2012. – Т. 32: Літературознавство. – С. 204–242.
119. Спогад про Олексу Тихого / В. Горбачук // Олекса Тихий: у спогадах, роздумах, літературі / упоряд. В. В. Овсієнко, М. В. Олійник, В. Ф. Півень та ін. – Донецьк, 2012. – Т. 2. – С. 139–154.

2013

120. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В. Т. Горбачук, Д. В. Горбачук ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ "Донбаський держ. пед. ун-т". – Слов'янськ : Друк. двір, 2013. – 121 с.
121. Український повстанський рух на Берестейщині в середині ХХ століття : спогади, матеріали, листування / В. Т. Горбачук. – Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. – 214 с.

Розділ II. Публіцистичні та науково-популярні твори В. М. Горбачука

1953

122. Літературний гурток нашої школи / В. Горбачук // Ленінська правда. – 1953. – 2 квіт.

1967

123. Дружба з школою : [з досвіду організації проведення педпрактики студентів у школі] / В. Горбачук // Рад. студент. – 1967. – 14 січ.
124. Цікаві зустрічі : [з досвіду роботи автора в академгрупі] / В. Горбачук // Рад. студент. – 1967. – 18 берез.
125. Педвузи просять слова : [проблеми поліпшення навчальної роботи] / В. Горбачук // Рад. освіта. – 1967. – 8 квіт.
126. Друг українського народу : [до 50-річчя з дня смерті білоруського письменника Максима Богдановича] / В. Горбачук // Рад. студент. – 1967. – 27 трав.

1968

127. Сила слова : [про культуру української мови] / В. Горбачук // Рад. студент. – 1968 – 15 берез.
128. "Пильно й ненастанно політь бур'ян" : [про культуру мови] / В. Горбачук // Рад. студент. – 1968 – 5 квіт.
129. "Пильно й ненастанно політь бур'ян" : [лексичні помилки у мовленні студентів] / В. Горбачук // Рад. студент. – 1968. – 12 квіт.
130. Стежте за наголосом : [типові помилки в наголошуванні слів] / В. Горбачук // Рад. студент. – 1968. – 19 квіт.
131. Сила слова : [про культуру української мови] / В. Горбачук // Кіровоград. правда. – 1968. – 4 груд.

1969

132. Клопоти з числівниками : [помилки у вживанні числівникових форм] / В. Горбачук // Рад. студент. – 1969. – 21 берез.

1970

133. Не боятись відсіву / В. Горбачук // Україна. – 1970. – № 33. – С. 13.

1972

134. Добрий почин : [про роботу вид-ва "Наукова думка"] / В. Горбачук // Друг читача. – 1972. – 20 січ.

1980

135. Зростання : [науково-дослідна робота студентів СДПІ] / В. Горбачук // Комуніст. – 1980. – 27 лют.

1981

136. День науки : [Слов'янський пед.ін-т] / В. Горбачук // Комуніст. – 1981. – 8 трав.

1982

137. Досліджують студенти : [про наук. студ. конф. в СДПІ] / В. Горбачук // Комуніст. – 1982. – 29 трав.

1983

138. Зустріч есперантистів : [про Перший респ. семінар есперантистів] / В. Горбачук // Комуніст. – 1983. – 8 черв.

1984

139. Премію – у Фонд миру : [нагородження Слов'янського пед. ін-ту премією за успіхи в організації наук.-дослід. роботи студентів] / В. Горбачук // Комуніст. – 1984. – 12 трав.

1985

140. Есперанто / В. Т. Горбачук, Г. М. Шило // Соціалістична культура. – 1985. – № 11. – С. 26.

1989

141. Що мене засмучує : [про передплату україномовних газет у Слов'янську] / В. Горбачук // Рад. Україна. – 1989. – 16 трав.
142. Основа духовності : [обговорення проекту закону про мови] // В. Горбачук // Комуніст. – 1989. – 27 верес.
143. Основа духовності : [про українську мову] / В. Горбачук // Рад. Донецщина. – 1989. – 13 жовт.
144. Передісторія писемності / В. Горбачук // Рад. Донецщина. – 1989. – 13 жовт.

1991

145. Без мови нема народу / В. Горбачук // Заводський вісник. – 1991. – 11 січ.
146. І словом рідним возвелич : [про використання укр. мови в богослужінні] / В. Горбачук. – Комуніст. – 1991. – 25 січ.
147. І словом рідним возвелич : [про українську мову] / В. Горбачук // Заводський вісник. – 1991. – 25 січ.
148. І словом рідним возвелич / В. Горбачук // Заводський вісник. – 1991. – 8 лют.
149. Як реалізується Закон про мови в УРСР / В. Горбачук // Заводський вісник. – 1991. – 22 лют.

150. Думка в одежі слова / В. Горбачук // Заводський вісник. – 1991. – 8 берез.
151. Союз: "за" чи "проти" : [про референдум 17 берез., що мав вирішити долю СРСР] / В. Горбачук // Комуніст. – 1991. – 15 берез.
152. Новий мотив : [проти "компромату" на Д. Павличка] / В. Горбачук // Літ. Україна. – 1991. – 21 берез.
153. Звідки походять слова? / В. Горбачук // Заводський вісник. – 1991. – 22 берез.
154. Крилаті слова і вирази / В. Горбачук // Заводський вісник. – 1991. – 5 квіт.
155. Звідки мовний суржик? / В. Горбачук // Заводський вісник. – 1991. – 19 квіт.
156. Про походження назви "Україна" / В. Горбачук // Заводський вісник. – 1991. – 7 трав.
157. На професійний рівень : [обл. конф. т-ва укр. мови на Донеччині] / В. Горбачук // Комуніст. – 1991. – 7 трав.
158. Про мовно-культурний плюралізм / В. Горбачук // Заводський вісник. – 1991. – 24 трав.
159. Писемність / В. Горбачук // Заводський вісник. – 1991. – 7 черв.
160. Кто есть кто : [про події, пов'язані з ГКЧП] / В. Горбачук (В. Васильєв) // Голос народа. – 1991. – 16–22 сент.
161. Крилаті слова прикрашають розмову / В. Горбачук // Заводський вісник. – 1991. – 27 верес.
162. Крилаті вислови українського походження / В. Горбачук. // Заводський вісник. – 1991. – 1 жовт.
163. "Шумим, братцы, шумим" : [пристрасті навколо референдуму про нац. суверенітет] / В. Горбачук // Голос народа. – 1991. – 7–13 окт.
164. Прислів'я і приказки / В. Горбачук // Заводський вісник. – 1991. – 25 жовт.
165. Точка и кочка зрення : [про виступи імпершовіністів] / В. Горбачук // Голос народа. – 1991. – 11–18 нояб.
166. В мові – життя народу / В. Горбачук // Заводський вісник. – 1991. – 22 листоп.
167. Неінтелігентний Конгрес інтелігенції : [про т. зв. Конгрес донецької інтелігенції] / В. Горбачук // Вісті. – 1991. – 28 листоп.
168. Як люди навчилися писати / В. Горбачук // Заводський вісник. – 1991. – 13 груд.

1992

169. Передісторія писемності / В. Горбачук // Заводський вісник. – 1992. – 10 січ.
170. Від учителя до професора : [про ректора СДПІ М. К. Нечволода] / В. Горбачук // Вісті. – 1992. – 11 січ.
171. Дорога свободи і єднання : [про акт злуки українських земель] / В. Горбачук // Вісті. – 1992. – 22 січ.

172. Малюнкове письмо / В. Горбачук // Заводський вісник. – 1992. – 24 січ.
173. Конгрес українців : [розповідь учасника Першого конгресу українців, що проживають на території колишнього СРСР] / В. Горбачук // Вісті. – 1992. – 1 лют.
174. Чиї сини? Яких батьків? : [про нац. відступництво] / В. Горбачук // Совет. – 1992. – 4 фебр.
175. Ідеографічне письмо / В. Горбачук // Заводський вісник. – 1992. – 14 лют.
176. Макулатура в книгарнях Слов'янська / В. Горбачук // Східний часопис. – 1992. – № 2, лют.
177. Яскрава зірка у сузір'ї : [про укр. мову серед інших мов світу] / В. Горбачук // Совет. – 1992. – 18 фебр.
178. Алфавітне письмо / В. Горбачук // Заводський вісник. – 1992. – 28 лют.
179. Кому по душі безмолвие / В. Горбачук // Голос Берестейщини. – 1992. – № 1, берез.
180. Нашого цвіту по всьому світу : [про відомих українців у західному світі] / В. Горбачук // Вісті. – 1992. – 4 берез.
181. Закон існує, та не діє : [про Закон про мови] / В. Горбачук // Совет. – 1992. – 12 марта.
182. Українське письмо / В. Горбачук // Заводський вісник. – 1992. – 13 берез.
183. Думка в одязі слова / В. Горбачук // Совет. – 1992. – 24 марта.
184. За чистоту криниці : [про культуру українського мовлення] / В. Горбачук // Совет. – 1992. – 7 апр.
185. Суспільні процеси і мова / В. Горбачук // Совет. – 1992. – 29 апр.
186. Мова і суспільство / В. Горбачук // Заводський вісник. – 1992. – 8 трав.
187. Як вас тепер величати? : [про вживання слів "пан", "товариш"] / В. Горбачук // Совет. – 1992. – 19 мая.
188. Українці за кордоном / В. Горбачук // Східний часопис. – 1992. – № 5, черв.
189. Нова епоха – нові слова: Мова наша рідна / В. Горбачук // Совет. – 1992. – 30 июня.
190. Пам'ять свідчить : [до 50-річчя УПА] / В. Горбачук // Вісті. – 1992. – 13 серп.
191. УПА в роки війни / В. Горбачук // Совет. – 1992. – 22 авг.
192. Не тільки зброєю : [пропагандистська діяльність вояків УПА] / В. Горбачук // Східний часопис. – 1992. – № 8, верес.
193. Спогад про зустрічі з вояками УПА : [до 50-річчя УПА] / В. Горбачук // Тернистий шлях. – 1992. – 12 верес.
194. Моє відкриття України / В. Горбачук // Голос Берестейщини. – 1992. – № 4, груд.

1993

195. Слово, мовлене у церкві : [про богослужіння укр. мовою та про церкву Андрія Первозваного в Слов'янську] / В. Горбачук // Совет. – 1993. – 1 янв.
196. Релігія і мова / В. Горбачук // Наша віра. – 1993. – № 2, січ.
197. У полоні стереотипів : [про носіїв нав'язаних попереднім режимом поглядів на минуле України] / В. Горбачук // Вісті. – 1993. – 25 берез.
198. Хто на кого, а чорт на попа : [полемічна: проти очорнювачів УПА] / В. Горбачук (О. Василенко) // Вісті. – 1993. – 22 черв.
199. Велика рада українських націоналістів : [Перший Всеукр. Конгр. укр. націоналістів] / В. Горбачук // Вісті. – 1993. – 13 лип.
200. Відповідь ветеранам : [полемічна] / В. Горбачук // Совет. – 1993. – 31 юля.
201. На освітянській ниві без змін / В. Горбачук, В. Чернявський // Вісті. – 1993. – 12 серп.
202. Минуле крізь призму сучасного / В. Горбачук // Вісті. – 1993. – 22 жовт.
203. Конгрес українців Росії / В. Горбачук // Вісті. – 1993. – 13 листоп.
204. Владика Ігор у Слов'янську / В. Горбачук // Наша віра. – 1993. – № 21–22, листоп.
205. На науковому підґрунті : [про підготовку спеціалістів у Слов'янському педінституті] / В. Горбачук // Вісті. – 1993. – 30 груд.

1994

206. Збори провідних учених Донецької області / В. Горбачук // Донеччина. – 1994. – 20 січ.
207. Страйкувати чи ні? / В. Горбачук // Совет. – 1994. – 22 янв.
208. Кого б хотілося бачити в парламенті : [до виборів – 94] / В. Горбачук // Вісті. – 1994. – 17 берез.
209. Думайте, люди, думайте! : [до виборів – 94] / В. Горбачук // Вісті. – 1994. – 31 берез.
210. Шевченко в моєму житті / В. Горбачук // Голос Берестейщини. – 1994. – № 2, квіт.
211. Що в імені твоїм? : [про імена людей] / В. Горбачук // Совет. – 1994. – 20 авг.
212. Бандитизм у Західній Україні в 40-і роки : [про провокативні дії спецзагонів НКВС] / В. Горбачук // Східний часопис. – 1994. – №40, жовт.

1995

213. Про друга – крізь віддаль років : [про одного із "шістдесятників" І. Б. Бровка] / В. Т. Горбачук // "Добром нагріте серце" : до 80-ліття Івана Бенедиктовича Бровка / упоряд. В. Овсієнко. – Київ, 1995. – С. 16–21.

214. Подвижник на тернистій ниві : [до 70-річчя діяча українського відродження на Берестейщині М. С. Козловського] / В. Горбачук // Вісті. – 1995. – 2 січ.
215. Прикро, що я – передплатник / В. Горбачук // Світлиця. – 1995. – 13 січ.
216. На службі Україні : [до 70-річчя М. С. Козловського – журналіста, громадського діяча] / В. Горбачук // Східний часопис. – 1995. – № 4, січ.
217. Подвижник на тернистій ниві : [про діяча на просвітницькій ниві на Берестейщині М. Козловського] / В. Горбачук // Укр. слово. – 1995. – 2 лют.
218. Бандитизм у Західній Україні у сорокові роки / В. Горбачук // Крапка над І. – 1995. – № 1(9), берез.
219. Готуємо спеціалістів з української філології / В. Горбачук, В. Романько // Донеччина. – 1995. – 25 трав.
220. Тут готують україністів : [про філфак СДП] / В. Горбачук // Вісті. – 1995. – 25 трав.
221. Вуз першої категорії : [про СДП] / В. Горбачук // Східний часопис. – 1995. – № 20, трав.-черв.
222. Богдан Хмельницький: До 400-річчя від дня народження / В. Горбачук // Вісті. – 1995. – 21 верес.
223. У домі молитовному : [про богослужіння в церкві християн віри євангельської] / В. Горбачук // Вісті. – 1995. – 3 жовт.
224. Шукач правди : [про Володимира Жаботинського] / В. Горбачук // Вісті. – 1995. – 2 листоп.
225. Україністика в Слов'янському педагогічному інституті / В. Горбачук // Свобода. – 1995. – 16 листоп.

1996

226. Трагічні сторінки історії : [про кн.: Потупейко М. М. У лабетах смерті : роман-трагедія / М. М. Потупейко. – Київ : Дніпро, 1994. – 570 с.] / В. Горбачук // Козацький край. – 1996. – № 1, січ.
227. Вулиця моя, будинки мої : [про потребу заміни спотворених назв вулиць, міст] / В. Горбачук // Краматорська правда. – 1996. – 10 серп.
228. Про користь дискусій / В. Горбачук // Вісті. – 1996. – 20 серп.
229. Великий українець : [до 130-річчя від дня народження М. Грушевського] / В. Горбачук // Краматорська правда. – 1996. – 28 верес.
230. Самобутність української мови / В. Горбачук // Вісті. – 1996. – 19 листоп.
231. El la historio de e-movado en Slavjansk=Із історії есперанто-руху в Слов'янську / В. Горбачук // Scienco kaj kulturo = Наука і культура. – 1996. – № 3. – С. 39–48.

1997

232. Український календар пам'ятних дат / упоряд. В. Т. Горбачук. – Слов'янськ ; Донецьк : Либідь, 1997. – 42 с.
233. Євшан : [вступ. ст. В. Горбачука] // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Горбачук. – Слов'янськ, 1997. – С. 3–5.
234. Наш філологічний факультет / В. Горбачук. // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Горбачук. – Слов'янськ, 1997. – С. 55–64.
235. Мова про мову / В. Горбачук // Совет. – 1997. – 5 марта.
236. Трава пам'яті : [про вихід "Євшана"] / В. Горбачук // Світлиця. – 1997. – 27 черв.
237. Допомога зобов'язує / В. Горбачук // Свобода. – 1997. – 11 лип.
238. Берестейщина на літописних сторінках / В. Горбачук // Берестейський край. – 1997. – 2–8 серп.
239. Всесвітній форум українців : [розповідь учасника II форуму в Києві] / В. Горбачук // Вісті. – 1997. – 2 верес.
240. Туга за минулим : [про радянське минуле в уявленні комуністів] / В. Горбачук // Совет. – 1997. – 6 сент.

1998

241. Про роботу з авторами / В. Горбачук // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Горбачук. – Слов'янськ, 1998. – С. 66–67.
242. Слово редактора / В. Горбачук // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Горбачук. – Слов'янськ, 1998. – С. 3–5.
243. Філологічний факультет Слов'янського держпедінституту / В. Горбачук // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Горбачук. – Слов'янськ, 1998. – С. 68–76.
244. Моє відкриття України / В. Горбачук // Берестейський край. – 1998. – 10 січ.
245. Про "білорусизацію" української пісні / В. Горбачук // Берестейський край. – 1998. – 7 лют.
246. Шевченко в моєму житті / В. Горбачук // Берестейський край. – 1998. – 7 берез.
247. Людина щирої душі : [про допомогу О. Лещинського в організації фольклорної експедиції] / В. Горбачук // Вісті. – 1998. – 4 серп.
248. Разговор с "товарищем" : [про вибори – 98] / В. Горбачук // Доброе дело. – 1998. – 7 авг.

1999

249. Кроки становлення й зростання : [про філол. ф-т СДПІ] / В. Горбачук // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Горбачук. – Слов'янськ, 1999. – С. 3–8.
250. Читаючи "Чорну книгу України" / В. Горбачук // Вісті. – 1999. – 6 лют.

251. Пропагандист українського слова : [про видатного укр. літературознавця й громадського діяча в США Г. О. Костюка] / В. Горбачук // Вісті. – 1999. – 26 жовт.
252. Людина, вчений, громадянин : [про Г. О. Костюка] / В. Горбачук // Світлиця. – 1999. – 29 жовт.

2000

253. "О руская земле, уже за шеломянемъ еси..." : [про значення назв "Русь", "Руська земля" в "Слові о полку Ігоревім"] / В. Горбачук // Вісті. – 2000. – 23 трав.

2001

254. Бути чи не бути новому правопису? / В. Горбачук // Вісті. – 2001. – 17 лют.
255. На місцевому матеріалі : [про наук.-дослідний центр "Південна Слобожанщина"] / В. Горбачук // Вісті. – 2001. – 20 лют.
256. "Ми не розлучались з тобою, Україно!" (Слов'янський педагогічний інститут та українське зарубіжжя) / В. Горбачук // Схід. : Спецвип.: "Донбас і українська діаспора". – 2001. – серп. – С. 29.

2002

257. [Вступ. стаття] / В. Т. Горбачук // Апокаліптичні роки / Г. О. Костюк ; підготовка тексту В. Т. Горбачука. – Слов'янськ, 2002. – С. 3–25.
258. Патріарх української літератури : [до 100-річчя від дня народження Г. О. Костюка] / В. Горбачук // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Горбачук. – Слов'янськ, 2002. – С. 46–51.
259. Моє відкриття України / В. Горбачук // Над Бугом і Нарвою. – 2002. – №2. – С. 29.
260. Велет духа і чину : [до 100-річчя від дня народження Г. О. Костюка] / В. Горбачук // Вісті. – 2002. – 22 жовт.

2003

261. Моє відкриття України / Василь Горбачук // До тебе, світе... Українська література Берестейщини : проза, поезія, публіцистика / упоряд. і передм. А. Цвид ; вступ. ст. М. Петрукович. – Київ, 2003. – С. 354–356.
262. Релігія і мова / Василь Горбачук // До тебе, світе... Українська література Берестейщини: проза, поезія, публіцистика / упоряд. і передм. А. Цвид ; вступ. ст. М. Петрукович. – Київ, 2003. – С. 356–359.
263. Шевченко в моєму житті / Василь Горбачук // До тебе, світе... Українська література Берестейщини: проза, поезія, публіцистика / упоряд. і передм. А. Цвид ; вступ. ст. М. Петрукович. – Київ, 2003. – С. 353–354.
264. Просвітяни поздоровляють : [подяка гендиректору В. С. Малюзі за допомогу "Просвіті"] / В. Горбачук // Вісті. – 2003. – 20 груд.

2004

265. Пам'яті невинно убієнних голодом / В. Т. Горбачук // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Горбачук. – Слов'янськ, 2004. – С. 46–53.
266. Читаючи поезії А. Мироненка / В. Горбачук // Вісті. – 2004. – 27 січ.
267. "Паспортні білоруси" Берестейщини / В. Горбачук // Кримська світлиця. – 2004. – 12 берез.
268. У вінок слави Кобзаря / В. Горбачук, В. Романько // Світлиця. – 2004. – 19 берез.
269. "Паспортні білоруси" Берестейщини / В. Горбачук // Над Бугом і Нарвою. – 2004. – № 4. – С. 33.
270. Його голос лунав у Слов'янську : [про кн.: Романько В. І. Сосюра у Слов'янську : історико-краєзнавчий нарис / В. І. Романько. – Слов'янськ : Канцлер, 2003. – 56 с.] / В. Горбачук // Донеччина. – 2004. – 29 лип.

2005

271. Про друга – крізь віддаль років : [про одного із "шістдесятників" І. Б. Бровка] / В. Т. Горбачук // "Добром нагріте серце" : до 90-ліття Івана Бенедиктовича Бровка / упоряд. В. Овсієнко. – Харків, 2005. – С. 61–66.
272. Обережно, "етимологи" / В. Горбачук // Кримська світлиця. – 2005. – 4 лют.

2006

273. Мово рідна, живи в ріднім домі / В. Горбачук // Україна козацька. – 2006. – № 19–20, листоп.-груд.
274. Відчужена парость нації / В. Т. Горбачук // Козловський М.С. Українське відродження на Берестейщині у 80–90-х роках : спогади / Микола Козловський ; ред. і передмова В. Т. Горбачука. – Слов'янськ : [б.в.], 2006. – С. 3–4.

2007

275. Невтомний трудівник : [про М. К. Нечволода] / В. Горбачук // Вісті. – 2007. – 13 січ.
276. Присвячено Марку Кропивницькому : [про кн.: Козир П. Марко Кропивницький : роман-хроніка / Павло Козир. – Слов'янськ : Печатный двор, 2006. – 661 с.] / В. Горбачук // Вісті. – 2007. – 6 лют.
277. Київська Русь як колыска трьох братніх народів – міф чи реальність? / В. Горбачук // Донеччина. – 2007. – 4 груд.

2008

278. Президентські вибори – 2004 : уроки для сьогодення / В. Горбачук (В. Шегень). – Слов'янськ : [б.в.], 2008. – 144 с.
279. Політичні еківоки / В. Горбачук // 2000. – 2008. – 7 лют.

280. Трагічна доля кобзарів / В. Горбачук // Кримська світлиця. – 2008. – 14 листоп.

2009

281. Президентські вибори – 2004 : уроки для сьогодення / В. Горбачук (В. Шегень). – 2-е вид. – Слов'янськ : [б.в.], 2009. – 144 с.
282. Слово про Володимира Чернявського / В. Горбачук // Щоденникові записи / В. М. Чернявський ; підготов. тексту до друку, вступ. сл. В. Т. Горбачука ; Слов'ян. міськ. від-ня Всеукр. т-ва "Просвіта" ім. Т. Шевченка. – Слов'янськ : Печатный двор, 2009. – С. 3–13.
283. Оскільки я родом з Берестейщини, то багато можу розповісти про українсько-польське протистояння : [коментар до статті "З поляками була війна. А югослави нам співчували..." / С. Лашенко] / В. Горбачук // Кримська світлиця. – 2009. – 16 січ.
284. Спи, козаче, душа щира... / Євген Сверстюк, Михайлина Коцюбинська, Василь Горбачук та ін. // Україна молода. – 2009. – 27 січ.
285. Майдан і антимайдан очима співучасників / В. Горбачук // Кримська світлиця. – 2009. – 20 листоп.
286. "Народу плюнули в душу нікчеми, які не годяться бути слимаком під його підборами" : [до 5-річчя Майдану] / В. Горбачук // Ірпінський вісник. – 2009. – 27 листоп.–3 груд. (№ 48) ; 4–10 груд. (№ 49).

2010

287. Тридцять років на Донбасі. 1973-2004 рр. : (щоденник. записи) / Василь Горбачук. – Слов'янськ : Друк. двір, 2010. – 216 с.
288. Слов'янськ. 70-і роки : із щоденникових заміток / В. Горбачук // Кур'єр Кривбасу. – 2010. – № 250–251. – С. 328–374.

2011

289. Хто на кого, а Вітренко на УПА / В. Горбачук // Шлях перемоги. – 2011. – 23 берез.
290. Чи заслуговували довір'я дані радянської розвідки? / В. Горбачук // День. – 2011. – 25–26 листоп.

2012

291. Шановні читачі та дописувачі альманаху "Євшан"/ В. Горбачук // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2012. – № 16. – С. 5–6.
292. Зараз точно й не пригадаю, коли вперше почув ім'я Федора Одрача : [репліка до статті: Вірний син Берестейщини / С. Лашенко] / В. Горбачук // Кримська світлиця. – 2012. – 23 берез.

2013

293. Закон бумеранга : [репліка про Нестора Махна] / В. Горбачук // Кримська світлиця. – 2013. – 29 берез.

2014

294. Мої вінницькі дороги : сторінки зі щоденника (1961–1966 рр.) / В. Т. Горбачук ; ред. і вст. ст. А. Подолинного. – Слов'янськ : Маторін Б. І., 2014. – 187 с.
295. З "Євшаном" крізь роки / В. Горбачук // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2014. – № 17. – С. 16–17.

2015

296. Останній лист : [лист-звернення В. Т. Горбачука] / В. Горбачук // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 4.

2017

297. У вирі подій, думок і тривог: фрагменти пережитого-передуманого (1966–1973 рр.) / В. Т. Горбачук ; упоряд. Д. В. Горбачук. – Слов'янськ : Маторін Б. І., 2017. – 470 с.

Розділ III. Видання за редакцією В. Т. Горбачука

1997

298. Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Горбачук. – Слов'янськ, 1997. – 64 с.
299. Проблеми української мови та методики : міжвуз. зб. наук. пр. / Слов'янський держ. пед. ін-т, каф. укр. мови та літ. ; відп. ред. В. Горбачук. – Слов'янськ : [б.в.], 1997. – 96 с.

1998

300. Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Горбачук. – Слов'янськ, 1998. – 76 с.

1999

301. Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Горбачук. – Слов'янськ, 1999. – 56 с.

2000

302. Вибране : вірші різних років / Г. С. Берізка ; упоряд. і ред. В. Т. Горбачук. – Слов'янськ : [б.в.], 2000. – 70 с.
303. Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Горбачук. – Слов'янськ, 2000. – 60 с.

2001

304. Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Горбачук. – Слов'янськ, 2001. – 52 с.

2002

305. Апокаліптичні роки / Г. О. Костюк ; підготовка тексту і вступ. ст. В. Т. Горбачука. – Слов'янськ : Печатный двор, 2002. – 188 с.
306. Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Горбачук. – Слов'янськ, 2002. – 54 с.

2003

307. Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Горбачук. – Слов'янськ, 2003. – 60 с.

2006

308. Українське відродження на Берестейщині у 80-90-х роках ХХ ст. : спогади / М. С. Козловський ; ред. і передм. В. Т. Горбачука. – Слов'янськ : Маторін Б. І., 2006. – 44 с.

2009

309. Щоденникові записи / В. М. Чернявський ; підготов. тексту до друку, вступ. сл. В. Т. Горбачука ; Слов'ян. міськ. від-ня Всеукр. т-ва "Просвіта" ім. Т. Шевченка. – Слов'янськ : Печатный двор, 2009. – 74 с.

Розділ IV. Наукова школа професора В. М. Горбачука

Дисертації та автореферати дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук

1997

310. Ніколашина Т. І. Семантична типологія прислівників у сучасній українській мові : дис... канд. філол. наук : 10.02.01 / Ніколашина Тетяна Іванівна ; Слов'янський держ. пед. ін-т. – Слов'янськ, 1997. – 196 с.
311. Ніколашина Т. І. Семантична типологія прислівників у сучасній українській мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 "Українська мова" / Т. І. Ніколашина ; Дніпропетровський гуманітар. ун-т. – Дніпропетровськ, 1997. – 18 с.
312. Яворська С. Т. Формування в учнів орфографічних умінь і навичок у процесі вивчення будови слова і словотвору (на матеріалі шкіл з російською мовою навчання) : дис... канд. пед. наук : 13.00.02 / Яворська Стефанія Теодорівна ; Слов'янський держ. пед. ін-т. – Слов'янськ, 1997. – 204 с.
313. Яворська С. Т. Формування в учнів орфографічних умінь і навичок у процесі вивчення будови слова і словотвору (на матеріалі шкіл із російською мовою навчання) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 "Теорія та методика навчання (українська мова)" / С. Т. Яворська ; Ін-т педагогіки АПН України. – Київ, 1997. – 24 с.

1998

314. Швидка Н. В. Імперативні речення в сучасній українській мові: семантика, засоби вираження спонукальності, функції : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Швидка Надія Валентинівна ; Слов'янський держ. пед. ін-т. – Слов'янськ, 1998. – 172 с.
315. Швидка Н. В. Імперативні речення в сучасній українській мові: семантика, засоби вираження спонукальності, функції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 "Українська мова" / Н. В. Швидка ; Харківський держ. ун-т. – Харків, 1998. – 20 с.

2009

316. Рудакова Т. М. Функціонування соціально-економічної лексики англomовного походження в українських засобах масової інформації кінця XX – початку XXI ст. : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Рудакова Тетяна Миколаївна ; Слов'янський держ. пед. ун-т. – Слов'янськ, 2009. – 475 с.
317. Рудакова Т. М. Функціонування соціально-економічної лексики англomовного походження в українських засобах масової інформації кінця XX – початку XXI ст. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 "Українська мова" / Т. М. Рудакова ; Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Луганськ, 2009. – 18 с.

Розділ V. Література про життя й діяльність В. Т. Горбачука

1982

318. Тростинська Р. І. Цінний путівник для викладачів української мови / Р. І. Тростинська : [відгук на посіб.: Методика викладання української мови : бібліограф. покажч. (1966–1975 рр.) / В. Т. Горбачук. – Харків : ХДУ, 1978. – 80 с.] // Бібліотекознавство і бібліографія : республ. міжвідомч. наук.-метод. збірник. – Харків, 1982. – Вип. 22. – С. 125–127.

1995

319. Попов М. Kvarlingva jura vortaro / М. Попов : [відгук на кн.: Юридический словарь : русско-эсперанто-украинско-английский / В. Т. Горбачук, Ф. И. Поддубный, Л. И. Тухватуллина, Г. М. Шило. – Славянск : [б.в.], 1994. – 402 с.] // Scienco kaj kulturo = Наука і культура. – 1995. – № 1. – С. 48.

1996

320. Леонюк В. Горбачук Василь // Словник Берестейщини / В. Леонюк. – Львів, 1996. – С. 104.
321. Гега М. Вчасне видання / М. Гега : [відгук на кн.: Ділова документація українською мовою / В. Т. Горбачук, Д. В. Горбачук ; М-во освіти України, Слов'янський держ. пед. ін-т. – Слов'янськ : [б. в.], 1996. – 96 с.] // Краматорська правда. – 1996. – 12 жовт.

1997

322. Гега М. Тернистий шлях / М. Гега : [відгук на кн.: Горбачук В. Т. Барви української мови / В. Т. Горбачук. – Київ : КМ Academia, 1997. – 271 с.] // Краматорська правда. – 1997. – 30 серп.
323. Криворотько А. Книга національного болю / Анатолій Криворотько : [відгук на кн.: Барви української мови / В. Т. Горбачук. – Київ : КМ Academia, 1997. – 271 с.] // Українське слово. – 1997. – 23 жовт.
324. Стешенко Т. Барви нашої мови / Тамара Стешенко : [відгук на кн.: Барви української мови / В. Т. Горбачук. – Київ : КМ Academia, 1997. – 271 с.] // Літ. Україна. – 1997. – 23 жовт.
325. Савенко В. Презентація книги мовознавця / В. Савенко : [відгук на кн.: Барви української мови / В. Т. Горбачук. – Київ : КМ Academia, 1997. – 271 с.] // Вісті. – 1997. – 30 жовт.
326. Сикало М. Мова – то думка, леліймо її / Максим Сикало [відгук на кн.: Барви української мови / В. Т. Горбачук. – Київ : КМ Academia, 1997. – 271 с.] // Молода громада. – 1997. – 14–20 листоп.

327. Петренко А. Тернистий шлях української мови / Анатолій Петренко : [відгук на кн.: Барви української мови / В. Т. Горбачук. – Київ : КМ Academia, 1997. – 271 с.] // Берестейський край. – 1997. – 29 листоп. – 5 груд. (№ 43).
328. Пантюшева Л. Будемо ввіки / Л. Пантюшева : [відгук на кн.: Барви української мови / В. Т. Горбачук. – Київ: КМ Academia, 1997. – 271 с.] // Харківський університет. – 1997. – 2 груд.
329. Земляна Т. Барви української мови / Т. Земляна : [відгук на кн.: Барви української мови / В. Т. Горбачук. – Київ : КМ Academia, 1997. – 271 с.] // Українське Слово. – 1997. – 4 груд.

1998

330. Петренко А. Книга національного болю / Анатолій Петренко [відгук на кн.: Барви української мови / В. Т. Горбачук. – Київ : КМ Academia, 1997. – 271 с.] // Берестейський край. – 1998. – 24 січ. (№ 3).
331. Дудка О. Про мову нашу материнську / Олександр Дудка : [відгук на кн.: Барви української мови / В. Т. Горбачук. – Київ : КМ Academia, 1997. – 271 с.] // Вісті. – 1998. – 12 лют.

1999

332. Савенко В. Професор мови : [до 70-річчя В. Т. Горбачука] / В. Савенко // Світлиця. – 1999. – 7 трав.

2000

333. Біляєв О. М. Горбачук Василь Тихонович // Українська мова : енциклопедія / редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк [та ін.]. – Київ, 2000. – С. 99.
334. Овчаренко Н. Слово про професора Василя Горбачука / Н. Овчаренко, Л. Пашко // Теоретичні й практичні проблеми україністики : зб. ст. на пошану професора В. Т. Горбачука / М-во освіти і науки України, Слов'янський держ. пед. ін-т ; за ред. К. Г. Городенської. – Слов'янськ, 2000. – С. 3–7.
335. Степанова В. С. Благословенные встречи / В. С. Степанова // Доброе дело. – 2000. – 7 апр.
336. La Akademia Internacia de la Sciencoj San Marin: інформ.-довід. вид. : [інформація про членство В. Т. Горбачука у підрозділах згаданої академії] / Міжнар. АН Сан-Маріно. – Берлін-Падерборн, 2000. – С. 344, 392, 416.

2001

337. Горбачук Василь Тихонович // Слов'янськ: хто є хто = Славянск: кто есть кто / уклад. В. П. Скрипник, Г. А. Жевчик. – Слов'янськ, 2001. – С. 143.

2002

338. Василь Тихонович Горбачук // Філологічний факультет Слов'янського державного педагогічного інституту / В. А. Глущенко, В. Т. Горбачук, З. О. Клименко [та ін.] ; відп. ред. В. А. Глущенко. – Слов'янськ, 2002. – С. 8.

2003

339. Василь Горбачук / Антон Цвид // До тебе, світе... Українська література Берестейщини : проза, поезія, публіцистика / упоряд. і передм. А. Цвид ; вступ. ст. М. Петрукович. – Київ, 2003. – С. 352.

2004

340. Півень В. Многая літа! З нагоди ювілею В. Т. Горбачука / В. Півень // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Півень. – Слов'янськ, 2004. – С. 3–4.
341. Романько В. Квітневий листопад професора Горбачука / В. Романько // Світлиця. – 2004. – 23 квіт.
342. Дудка О. Професор державної мови / О. Дудка // Вісті. – 2004. – 27 квіт.
343. Скрипник В. Професору-україністу – 75 / В. Скрипник // Совет. – 2004. – 28 апр.
344. Лащенко С. Як берестейські повстанці "подарували" Україні професора філології / С. Лащенко // Над Бугом і Нарвою. – 2004. – № 5. – С. 25–26, 29.
345. Лащенко С. Як повстанці з Берестейщини "подарували" Україні професора філології / С. Лащенко // Кримська світлиця. – 2004. – 29 жовт.

2006

346. Романько В. Горбачук Василь Тихонович / В. Романько // "Плекаймо рідну мову": Лауреати премії газети "Донеччина" : довідник / відп. ред. І. Зоц. – Слов'янськ, 2006. – С. 7–8.
347. Хоменко Б. В. Горбачук Василь Тихонович / Б. В. Хоменко // Енциклопедія сучасної України / І. М. Дзюба (співголова ред. кол.), А. І. Жуковський (співголова ред. кол.), О. М. Романів (співголова ред. кол.) [та ін.]. – Київ, 2006. – Т. 6. – С. 192.
348. Лащенко С. Листи до Львова, листи про мову... / С. Лащенко // Кримська світлиця. – 2006. – 28 лип.
349. Лащенко С. Орденом "Националист окраины" наградить пришлось бы многих... / С. Лащенко // 2000. – 2006. – 20 окт.

2008

350. Лащенко С. Біловезький зубр міг би бути українським символом / С. Лащенко // Кримська світлиця. – 2008. – 18 січ.

351. Лащенко С. Незабутні повстанці Берестейщини : [розповідь очевидця] / С. Лащенко // Кримська світлиця. – 2008. – 25 лип.
352. Лащенко С. Знайомтесь: "Світличани" Київщини / С. Лащенко // Кримська світлиця. – 2008. – 12 груд.

2009

353. Горбачук Василь Тихонович // Українські лінгводидакти крізь призму часу : словник-довідник / І. Кочан, Н. Захлюпана ; Львівський нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2009. – С. 101–102.
354. Романько В. Горбачук Василь Тихонович // Я твій син, Україно, з Донеччини / В. Романько. – Слов'янськ, 2009. – С. 61–62
355. Романько В. Засновникові "Євшана" – наші вітання: до 80-річчя від дня народження Василя Горбачука / В. Романько, В. Півень // Євшан : нац.-культурол. річник / гол. ред. В. Півень. – Слов'янськ, 2009. – № 14. – С. 4–5.
356. Лащенко С. Чи на користь народу його "герметичність"? / С. Лащенко // Кримська світлиця. – 2009. – 3 січ.
357. Лащенко С. Вітаємо ювіляра! / С. Лащенко // Кримська світлиця. – 2009. – 24 квіт.
358. Романько В. Залишається прикладом для інших. До 80-річчя від дня народження Василя Тихоновича Горбачука / В. Романько // Донеччина. – 2009. – 24 квіт. (№ 28). – С. 36–37.
359. Лащенко С. А ще Пінськ називають білоруською Одесою... / С. Лащенко // Кримська світлиця. – 2009. – 1 трав.
360. Лащенко С. Ідентичність / С. Лащенко // Кримська світлиця. – 2009. – 8 трав.

2010

361. Скрипник В. Професору-україністу – 75 // Дорогі мої слов'янці : нариси, замальовки та інші газетні матеріали про слов'янців / В. Скрипник. – Слов'янськ, 2010. – С. 183–185.
362. Лащенко С. Білоруська Кубань / С. Лащенко // Україна молода. – 2010. – 7 верес.
363. Лащенко С. Наші побратими працюють! / С. Лащенко // Кримська світлиця. – 2010. – 24–31 груд.

2011

364. Горбачук Василь Тихонович // Історія Слов'янщини в особах : біогр. довідник / ред.-упоряд. В. П. Скрипник. – Слов'янськ, 2011. – С. 48–49.
365. Овсієнко В. Горбачук Василь Тихонович / В. Овсієнко // Міжнародний біографічний словник дисидентів країн Центральної та Східної Європи й колишнього СРСР. Т. 1, ч. 3 : Україна / [уклад.: Є. Захаров, В. Овсієнко ; ред.: Є. Захаров, В. Овсієнко, І. Рапп]. – 2011. – Харків, 2011. – С. 1097–1098.

366. Лащенко С. Шевченко і Берестейщина / С. Лащенко // Україна молода. – 2011. – 4 берез.
367. Лащенко С. Як воно "історически складывалось" на Донбасі / С. Лащенко // Слово Просвіти. – 2011. – 11–17 серп.
368. Лащенко С. Щоденник дисидента. Вийшла книжка Василя Горбачука "Тридцять років на Донбасі" / С. Лащенко // День. – 2011. – 15 верес.
369. Сверстюк Є. Свідчення про людей і час / Євген Сверстюк // День. – 2011. – 23–24 верес.
370. Лащенко С. Професорський щоденник (Василь Горбачук "Тридцять років на Донбасі") / С. Лащенко // Кримська світлиця. – 2011. – 16 груд.
371. Овсієнко В. Горбачук Василь Тихонович [Електронний ресурс] / В. Овсієнко // Дисидентський рух в Україні: віртуальний музей. – Режим доступу: <http://archive.khpg.org/index.php?id=1298041047>

2012

372. Возняк О. Змагання за незалежну українську православну церкву у 90-х на півночі Донбасу (щоденникові записи, документи, спогади 1990–1993 роки) / О. Возняк. – Слов'янськ : Друк. двір, 2012. – С. 5, 8, 9, 15, 16.
373. Горбачук Василь Тихонович // Рух опору в Україні: 1960 – 1990. Енциклопедичний довідник / передм. Осипа Зінкевича, Олеся Обертаса. – 2-ге вид. – Київ : Смолоскип, 2012. – С. 171–172.
374. Горбачук Василь Тихонович // Хроніка Донецького відділення Наукового товариства ім. Шевченка / упоряд. і ред. В. С. Білецький. – Донецьк : НТШ, 2012. – С. 95–96.
375. Лащенко С. Освічені громадяни – окраса Батьківщини / С. Лащенко // Кримська світлиця. – 2012. – 22 черв.
376. Зборовський А. Ностальгуючим совкам присвячено. Щоденник професора з Донеччини / Анатолій Зборовський // Українське слово. – 2012. – 22–28 серп.
377. Лащенко С. Бахчисараю – українську школу! Думки по цьому питанню В. Горбачука / С. Лащенко // Кримська світлиця. – 2012. – 28 верес.

2013

378. Лащенко С. Пасіонарії тримають Україну на плаву / С. Лащенко // Кримська світлиця. – 2013. – 29 лист.
379. Лащенко С. Помер професор-дисидент Василь Горбачук / С. Лащенко // День. – 2013. – 26 груд.
380. Пішов у вічність, залишив серце з нами : некролог // Славянская правда. – 2013. – 26 дек.
381. Пішов у вічність, залишив серце з нами : некролог [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.slavdpu.dn.ua/index.php/smiaboutus/1028-gorbachuk-nekrolog>

382. Помер професор-дисидент Василь Горбачук [Електронний ресурс] / Василь Овсієнко // Центр досліджень визвольного руху. – Режим доступу: <http://www.cdvr.org.ua/content/>. – 26.12.2013.

2014

383. Горбачук Василь Тихонович (1929–2013) // Професори університету / М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Донбаський держ. пед. ун-т" / автор-упоряд. В. І. Сипченко. – Слов'янськ, 2014. – С. 90–91.
384. Подолинний А. Урок Василя Горбачука (Слово редактора) / А. Подолинний // Мої вінницькі дороги. Сторінки зі щоденника / В. Т. Горбачук. – Слов'янськ, 2014. – С. 3–5.

2015

385. В серцях людей залишив слід : пам'яті Василя Тихоновича Горбачука / уклад. Д. Горбачук, В. Щербатюк. – Слов'янськ : [б. в.], 2015. – 60 с.
386. Енергія думки (пам'яті професора Василя Горбачука) / О. Біличенко // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 41.
387. Глущенко В. Два професори. Світлій пам'яті В. Т. Горбачука : [поезія] / В. Глущенко / Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 42.
388. Горбачук Д. Батько. Спогади з дитинства / Д. Горбачук // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 17–18.
389. Горбачук І. Спогади про старшого брата Горбачука Василя Тихоновича / І. Горбачук // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 12–16.
390. Городенська К. Він жив, щоб жила українська мова / К. Городенська // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 21–23.
391. Золота О. Я пишаюся / О. Золота // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 56.
392. Казаков І. Лист до Василя Тихоновича Горбачука / І. Казаков // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 49–50.
393. Карабльова О. Людина й доля / О. Карабльова // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 47–49.
394. Кичукова О. Пам'яті Горбачука Василя Тихоновича : [поезія] / О. Кичукова // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 58–59.
395. Кочукова Н. Спогади про Василя Тихоновича Горбачука / Н. Кочукова // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 52.
396. Нечай Л. "Опустела без тебе земля... (Невідіслані листи)" : [уривки з книги] / Л. Нечай // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 5–11.

397. Ніколашина Т. Божа іскра Василя Горбачука / Т. Ніколашина // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 33–34.
398. Овчаренко Н. "Євшану" рости! / Н. Овчаренко // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 19–20.
399. Півень В. Про світлу і мудру людину / В. Півень // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 38–41.
400. Подолинний А. Урок Василя Горбачука / А. Подолинний // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 31–32.
401. Полякова Т. Золота осінь 1994-го / Т. Полякова // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 51–52.
402. Поповський А. Із спогадів про Василя Горбачука / А. Поповський // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 24–31.
403. Романько В. Пам'ятаймо настановні слова вчителя: "Усе залежить від нас, берімося до чесної праці" / В. Романько // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 43–46.
404. Савенко В. Василь Тихонович з нами / В. Савенко // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 37–38.
405. Скрипник В. Як друзі В. Т. Горбачука слов'янцям допомагали / В. Скрипник // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 35–36.
406. Тищенко Л. Він назавжди залишився з нами / Л. Тищенко // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 54–55.
407. Хижнякова В. Спогади про Василя Тихоновича Горбачука / В. Хижнякова // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 57.
408. Щербатюк В. Він творив кожного з нас / В. Щербатюк // Євшан : літ.-мист. альманах / гол. ред. В. Щербатюк. – Слов'янськ, 2015. – № 18. – С. 53–54.
409. Скрипник В. В серцях людей залишив слід / В. Скрипник // Злагода=Согласие. – 2015. – 30 квіт. (№ 17).
410. Скрипник В. В серцях людей залишив слід / В. Скрипник // Панорама недели. – 1995. – 7 мая (№ 19).
411. Лащенко С. Білий сокіл на голубому тлі (про істор. місію краєзнавців Донбасу) / С. Лащенко // Кримська світлиця. – 2015. – 24 лип.
412. Лащенко С. Белый сокол на голубом фоні (об істор. миссии краеведов Донбасса) / С. Лащенко // День. – 2015. – 20 авг.
413. Лащенко С. "Форум видавців – явище майже космічне..." / С. Лащенко // Кримська світлиця. – 2015. – 25 верес.

2016

414. Василь Горбачук [біограф. довідка, листи В. Т. Горбачука] // Добридень, Кур'єре Кривбасу: двадцятилітня історія українського часопису в листах читачів та авторів / упоряд. Григорій Гусейнов. – Київ, 2016. – С. 65.
415. Бурова Е. В. Спогади про вчителя / Е. В. Бурова // Горбачуківські студії : матеріали Всеукр. заочної наук.-практ. Інтернет-конф. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Донбаський держ. пед. ун-т" ; [за ред. Д. В. Горбачука, Н. І. Кочукової]. – Слов'янськ, 2016. – Вип. 1. – С. 32–41.
416. Горбачук Д. В. Мовна ситуація і мовна політика в Україні 60-х років ХХ ст. у щоденникових записах Василя Тихоновича Горбачука / Д. В. Горбачук // Горбачуківські студії : матеріали Всеукр. заочної наук.-практ. Інтернет-конф. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Донбаський держ. пед. ун-т" ; [за ред. Д. В. Горбачука, Н. І. Кочукової]. – Слов'янськ, 2016. – Вип. 1. – С. 20–31.
417. Колган О. В. Виховання громадянської компетентності на матеріалі праці Василя Горбачука "Барви української мови" / О. В. Колган // Горбачуківські студії : матеріали Всеукр. заочної наук.-практ. Інтернет-конф. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Донбаський держ. пед. ун-т" ; [за ред. Д. В. Горбачука, Н. І. Кочукової]. – Слов'янськ, 2016. – Вип. 1. – С. 132–135.
418. Куш Н. В. Нетлінна сила українства / Н. В. Куш // Горбачуківські студії : матеріали Всеукр. заочної наук.-практ. Інтернет-конф. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Донбаський держ. пед. ун-т" ; [за ред. Д. В. Горбачука, Н. І. Кочукової]. – Слов'янськ, 2016. – Вип. 1. – С. 14–20.
419. Овчаренко Н. І. Філологічному факультету ДДПУ – 20 років / Н. І. Овчаренко // Горбачуківські студії : матеріали Всеукр. заочної наук.-практ. Інтернет-конф. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Донбаський держ. пед. ун-т" ; [за ред. Д. В. Горбачука, Н. І. Кочукової]. – Слов'янськ, 2016. – Вип. 1. – С. 5–13.

2017

420. Городенська К. Г. Його ім'я – у Пантеоні видатних українців : переднє слово / К. Г. Городенська // У вирі подій, думок і тривоги. Фрагменти пережитого-передуманого (1966–1973 роки) / В. Т. Горбачук ; упоряд. Д. В. Горбачук. – Слов'янськ, 2017. – С. 4–6.
421. Сегін Л. В. Професор В. Т. Горбачук і навчально-методичне забезпечення дисципліни "Сучасна українська літературна мова" / Л. В. Сегін, Є. М. Ткаченко // Горбачуківські студії : матеріали Другої всеукр. заочної наук.-практ. Інтернет-конф. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Донбаський держ. пед. ун-т" ; [за ред. Д. В. Горбачука, Н. І. Кочукової]. – Слов'янськ, 2017. – Вип. 2. – С. 64–65.
422. Лашенко С. Про дружбу двох Василів / С. Лашенко // День. – 2017. – 3 серп.

Допоміжні покажчики

Іменний покажчик

Бадер В. І.	76
Баймут Т. В.	11
Баскакова Л. В.	58, 63, 64
Березовський І. П.	42
Берізка Г. С.	302
Біляєв О. М. (ред.)	23, 24, 333
Білецький В. С. (упоряд.)	374
Біличенко О.	386
Богданович М. (перс.)	126
Бровко І. Б. (перс.)	213, 271
Брудзинський В.	32
Бурова Е. В.	415
Василенко О. (псевд.)	198
Васильєв В. (псевд.)	160
Вітренко Н. (перс.)	289
Возняк О.	372
Галік М. (ред.)	110
Гега М.	321, 322
Глущенко В. А.	103, 104, 338, 387
Гончар О. (перс.)	113, 114
Горбачук Д. В.	88, 120, 321, 385, 388, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 297
Горбачук І. Т.	108, 389
Городенська К. Г.	334, 390, 420
Грушевський М. (перс.)	229
Гуменюк М. П.	41
Гусейнов Г. (упоряд.)	414
Дмитрук К. Х.	59
Драч І. Ф. (ред.)	111
Дудка О.	331, 342
Жаботинський В. (перс.)	224
Жевчик Г. А. (уклад.)	337
Захаров Є. (ред.)	365
Захлюпана Н.	353
Зборовський А.	376
Земляна Т.	329
Зінкевич О.	373
Зозуль В. Д.	23
Золота О.	391
Зоц І. О.	103

Зяблюк М. П. (ред.)	333
Ігор (Ісіченко), єпископ	204
Казаков І.	392
Карабьова О. В.	110, 111, 393
Кейс В.	95
Кейс О.	97
Кичукова О.	394
Клименко З. О.	104, 338
Коваленко Н. Д.	36
Козир П.	276
Козловський М. С. (перс.)	214, 216, 217, 274, 308
Колган О. В.	417
Костюк О. (перс.)	251, 252, 257, 258, 260, 305
Коцюбинська М.	284
Кочан І.	353
Кочукова Н.	395, 415, 416, 417, 418, 419, 421
Криворотько А.	323
Кропивницький М. (перс.)	276
Кузнецова С. (ред.)	116
Куш Н. В.	418
Лаврів П. І.	82
Лащенко С.	283, 292, 344, 345, 348, 349, 350, 351, 352, 356, 357, 359, 360, 362, 363, 366, 367, 368, 370, 375, 377, 378, 379, 411, 412, 413, 422
Леонюк В.	320
Лещинський О. (перс.)	247
Любимець Л. П.	14
Мазуркевич О. Р. (ред.)	5
Малюга В. С. (перс.)	264
Масальський В. І. (ред.)	3, 6
Махно Н. (перс.)	293
Мироненко А.	266
Нечай Л. Д.	50, 51, 54, 59, 68, 396
Нечволод М. К. (перс.)	170, 275
Никончук М. В. (ред.)	67
Ніколашина Т. І.	310, 311, 397
Обертас О.	373
Овсієнко В. В. (упоряд.)	119, 213, 271, 371, 365, 382
Овчаренко Н. І.	334, 398, 419
Одрач Ф. (перс.)	292
Олійник М. В. (упоряд.)	119
Ольжич О. (перс.)	86
Орел В. (перс.)	112, 118
Павличко Д. (перс.)	152
Пантюшева Л.	328

Панько Т. І. (ред.)	78
Пашко Л. В.	73, 334
Петренко А.	327, 330
Петрукович М.	261, 262, 263, 339
Півень В. Ф. (ред.)	115, 119, 340, 355, 399
Поддубний Ф. И.	83, 319
Подолінний А. (ред.)	294, 384, 400
Полякова Т.	401
Поповський А. М.	60, 62, 66, 113, 114, 402
Потупейко М. М.	226
Рапп І. (ред.)	365
Регушевський Є. С.	45
Рєпін І. Ю. (перс.)	31
Романько В. І.	103, 219, 268, 270, 341, 346, 354, 355, 358, 403
Рудакова Т. М.	316, 317
Рудик Н. Т.	36
Русанівський В. М. (ред.)	333
Савенко В.	325, 332, 404
Саженик Б. С. (ред.)	2
Сасинович Е.	18
Сверстюк Є.	284, 369
Сегін Л. В.	421
Седельніков Е. О. (ред.)	10
Сидоренко І. П.	56
Сидорченко В. В.	33
Сикало М.	326
Сипченко В. І.	383
Скрипник В. П.	99, 100, 337, 343, 361, 364, 405, 409, 410
Соколова Є. О. (перс.)	4
Сосюра В. (перс.)	270
Стельмахович М. Г.	46
Степаненко М. І.	80, 113, 114
Степанова В. С.	335
Стешенко Т.	324
Тараненко О. О. (ред.)	333
Тихий О. (перс.)	84, 115, 119
Тищенко Л.	406
Ткаченко Є. М.	421
Тростинська Р. І.	318
Тухватуллина Л. И.	83, 319
Федь А. М.	70
Франко І. (перс.)	25, 26
Хижнякова В.	407
Хмельницький Б. (перс.)	222
Хоменко Б. В.	347

Хорошковська О. Н. (ред.)	69
Цвид А. (упоряд.)	261, 262, 263, 339
Цілуйко К. К. (ред.)	39, 55
Чернявський В. М. (перс.)	201, 282, 309
Швидка Н. В.	314, 315
Шевченко Т. Г. (перс.)	15, 210, 246, 366
Шегень В. (псевд.)	278, 281
Шило Г. М.	83, 93, 140, 319
Шкільник М. М. (перс.)	78
Щербатюк В. (ред.)	291, 295, 296, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408
Яворська О. Н.	33
Яворська С. Т.	312, 313
Роров М.	319

Алфавітний покажчик праць В. Т. Горбачука

Активізувати форми навчання	20
Алфавітне письмо	178
Анкета для збирання місцевих назв	29
Апокаліптичні роки (ред.)	305
Афоризми (пер.)	32
Бандитизм у Західній Україні в 40-і роки	212
Бандитизм у Західній Україні у сорокові роки	218
Барви української мови	94
Без мови нема народу	145
Берестейщина на літописних сторінках	238
Бібліотека української зарубіжної літератури імені Олександри та Олексія Кейсів у Слов'янську на Донеччині	97
Богдан Хмельницький	222
Боротьба І. Франка за вироблення й утвердження єдиної української літературної мови	25
Бути чи не бути новому правопису?	254
В мові – життя народу	166
Варіантні форми відтопонімічних прикметників	38
Василь Орел і Україна	112
Велет духа і чину	260
Велика рада українських націоналістів	199
Великий українець	229
Вибіркові диктанти як засіб активізації навчального процесу на уроках мови в 4–8 класах	48
Вибране: вірші різних років (ред.)	302
Види вправ за картиною на уроках мови	44

Види диктантів і методика їх проведення	75
Види списування та їх місце в системі вправ на уроках мови	43
Види диктантов и методические указания к их проведению: методика преподавания русского языка. Ч. 1, Ч. 2, Ч. 3.	58, 63, 64
Викладання мови в I–IV класах (бібліогр.)	19
Використання картин на уроках розвитку мови в 4–5 класах	59
Використання періодики на практичних заняттях з української мови	91
Виправлення й аналіз пунктуаційних помилок у диктантах	77
Від учителя до професора	170
Відповідь ветеранам	200
Відтопонімічні лексичні утворення в говорах Вінниччини	21
Відчужена парость нації	274
Владика Ігор у Слов'янську	204
Врахування сучасних живомовних процесів у викладанні української літературної мови	78
Всесвітній форум українців	239
[Вступ. стаття]	257
Вуз першої категорії	221
Вулиця моя, будинки мої	227
Гідронімія Вінниччини	55
Голос кубанського українця	118
Готуємо спеціалістів з української філології	219
Грецизми в словарном составе украинского литературного языка	81
День науки	136
Деякі українські науковознавчі терміни в контексті іншомовних	95
Диктанти як засіб навчання та проблема класифікації їх у методичній літературі	22
Динамічні таблиці на уроках фонетики і морфології	33
Ділова документація українською мовою	88
Добрий почин	134
Допомога зобов'язує	237
Дорога свободи і єднання	171
Досліджують студенти	137
Друг українського народу	126
Дружба з школою	123
Думайте, люди, думайте!	209
Думка в одежі слова	150, 183
Есперанто	140
Естетика інтелекту (рец.)	70
Євшан	233
Євшан (ред.)	298, 300, 301, 303, 304, 306, 307
Єлизавета Олександрівна Соколова	4
З "Євшаном" крізь роки	295
З досвіду використання підручника на уроках української мови	13
	53

З історії розробки синтаксису простого речення	9
та методики його викладання	30
З історії унаочнення уроків української мови	184
За чистоту криниці	72
Завдання для програмованої перевірки знань студентів	56
з морфології української мови	16
Завдання для програмованої перевірки знань учнів з морфології	293
Загальні відомості про складне речення у 8 класі	181
Закон бумеранга	292
Закон існує, та не діє	206
Зараз точно й не пригадаю, коли вперше почув ім'я Федора Одрача	155
Збори провідних учених Донецької області	153
Звідки мовний суржик?	135
Звідки походять слова?	138
Зростання	146, 147, 148
Зустріч есперантистів	26
І словом рідним возвелич	175
Іван Франко і правописна реформа в Галичині наприкінці XIX ст.	82
Ідеографічне письмо	270
Історія південно-східної України	277
Його голос лунав у Слов'янську	34
Київська Русь як колыска трьох братніх народів – міф чи реальність?	132
Класифікація диктантів	41
Клопоти з числівниками	208
Книга про книголюбів (рец.)	179
Кого б хотілося бачити в парламенті	173
Кому по душі безмолвие	203
Конгрес українців	162
Конгрес українців Росії	154
Крилаті вислови українського походження	161
Крилаті слова і вирази	249
Крилаті слова прикрашають розмову	160
Кроки становлення й зростання	122
Кто есть кто	247
Літературний гурток нашої школи	252
Людина щирої душі	285
Людина, вчений, громадянин	17
Майдан і антимайдан очима співучасників	176
Максимально раціоналізувати правопис	172
Макулатура в книгарнях Слов'янська	39
Малюнкове письмо	37
Матеріали до словника гідронімів Вінницької області	47, 57
Методика вивчення ділових паперів у школі	11
Методика викладання української мови (бібліогр.)	
Методика викладання української мови у V–VIII класах (бібліогр.)	

Методика преподавания синтаксиса простого предложения в средней школе	7
Методичний посібник "Українська мова" (рец.)	45
Методичні вказівки до вивчення синтаксису складного речення	60
Методичні вказівки до занять із стилістики в загальноосвітній школі	76
"Ми не розлучались з тобою, Україно!"	256
Минуле крізь призму сучасного	202
Мова і національний менталітет	96
Мова і суспільство	186
Мова про мову	235
Мова як структуралізаційний чинник	86, 87
Мово рідна, живи в ріднім домі	273
Моє відкриття України	194, 244, 259, 261
Мої вінницькі дороги: сторінки зі щоденника (1961-1966 рр.)	294
Монографія з фольклористики (рец.)	42
На допомогу вчителям (рец.)	46
На місцевому матеріалі	255
На науковому підґрунті	205
На освітянській ниві без змін	201
На професійний рівень	157
На службі Україні	216
На сторожі українського слова	113, 114
Навчальні диктанти та методика їх проведення	61
Назви жителів за місцем мешкання або походження (на матеріалі говірок Вінниччини)	49
Народно-говіркове етимологізування назв річок на Вінниччині	67
"Народу плюнули в душу нікчеми, які не годяться бути слимаком під його підборами"	286
Наш рід у просторі і часі	117
Наш філологічний факультет	234
Нашого цвіту по всьому світу	180
Не боятись відсіву	133
Не тільки зброєю	192
Невтомний трудівник	275
Неінтелігентний Конгрес інтелігенції	167
Немає більшої вірності, ніж вірність власному народові	108
Нова епоха – нові слова: Мова наша рідна	189
Новий мотив	152
О некоторых проблемах формирования полешуцкого литературного языка	79
"О Русская земле!? Уже за шеломянемъ еси..."	99, 253
Обговорення проекту "Критеріїв і норм оцінки знань, умінь і навичок з української мови учнів 4–8 класів"	52
Обережно, "етимологи"	272

Оскільки я родом з Берестейщини, то багато можу розповісти про українсько-польське протистояння	283
Основа духовності	142, 143
Основа слова	74
Основи журналістики	103
Основи наукових досліджень	105, 109, 120
Основні поняття і терміни морфеміки	65
Останній лист	296
Пам'яті невинно убієнних голодом	265
Пам'ять свідчить	190
"Паспортні білоруси" Берестейщини	267, 269
Патріарх української літератури	258
Педвузи просять слова	125
Передісторія писемності	144, 169
Перекази в 4–8 класах	68
"Пильно й ненастанно політь бур'ян"	128, 129
Писемність	159
Письмо: матеріали до лекції для студентів філол. ф-ту	80
Письмо напам'ять на уроках мови в 5–8 класах	27
Письмова робота за картиною І. Ю. Рєпіна "Запорожці..."	31
Питання систематизації матеріалу при вивченні граматики	5
План-програма лекційного курсу методики української мови в середній школі	92
Повторення вивченого в початкових класах	24
Подвижник на тернистій ниві	214, 217
Політичні еківоки	279
Польська мова	98, 101, 106
Президентські вибори – 2004: уроки для сьогодення	278, 281
Премію – у Фонд миру	139
Прикро, що я – передплатник	215
Присвячено Марку Кропивницькому	276
Прислів'я і приказки	164
Про "білорусизацію" української пісні	245
Про деякі форми організації на уроках роботи учнів з підручником	6
Про деякі форми організації роботи учнів з підручником на уроках мови	2
Про друга – крізь віддаль років	213, 271
Про засоби активізації мислення учнів на уроках мови	14
Про зв'язок лекційного курсу методики мови з роботою школи	12
Про здійснення міждпредметних зв'язків у навчанні української мови	69
Про значення назв "Русь", "Руська земля" в "Слові..."	102
Про користь дискусій	228
Про мовно-культурний плюралізм	158
Про походження назви "Україна"	156
Про роботу з авторами	241

Про специфіку і класифікацію диктантів	71
Проблеми методики мови на сторінках журналу "Радянська школа"	53
Проблеми української мови та методики (ред.)	299
Програма – підручник – учень	35
Програма-питальник для збирання лексики українських говорів	66
Програмовані картки-завдання як засіб закріплення й перевірки знань учнів	62
Пропагандист українського слова	251
Просвітяни поздоровляють	264
Разговор с "товарищем"	248
Релігія і мова	196, 262
[Рецензія]	36
Розгляд будови слова	50
Роль діаспори у справі відновлення філологічного факультету на Донеччині	110
Роль діаспори у справі відновлення філологічного факультету у Слов'янському державному педагогічному університеті	111
Самобутність української мови	230
Самостійна робота учнів на уроках мови	28
Сила слова	127, 131
Син Донецької землі: спогад про Олексу Тихого	84
Синтаксис української літературної мови: вступ	85
Синтаксис української літературної мови: просте речення	89
Склад і типи простого речення	3
Склад і типи простого речення: методика викладання в середній школі	8
Слов'янський державний педагогічний інститут і українське зарубіжжя	107
Слово про "Слово..."	100
Слово про Володимира Чернявського	282
Слово редактора	242
Слово, мовлене у церкві	195
Слов'янськ. 70-і роки	288
Союз: "за" чи "проти"	151
Спи, козаче, душа щира...	284
Співпраця Слов'янського державного педагогічного інституту з українським зарубіжжям (на прикладі філологічного факультету)	116
Спогад про зустрічі з вояками УПА	193
Спогад про Олексу Тихого	115, 119
Спостереження над мовою на уроках граматики в середній школі	10
Стежте за наголосом	130
Страйкувати чи ні?	207
Суспільні процеси і мова	185
Т. Г. Шевченко і навчання рідною мовою	15
Твори учнів 4 класу на основі власних спостережень	51

Творчі диктанти	40
Тематика курсових і дипломних робіт з методики української мови та читання в початкових класах загальноосвітньої школи: для підготовки вчителів початкових класів	90
Точка и кочка зрєня	165
Трава пам'яті	236
Трагічна доля кобзарів	280
Трагічні сторінки історії	226
Тридцять років на Донбасі. 1973-2004 рр. (щоденникові записи)	287
Туга за минулим	240
Тут готують українців	220
У вирі подій, думок і тривог: фрагменти пережитого-передуманого (1966-1973 рр.)	297
У вінок слави Кобзаря	268
У домі молитовному	223
У полоні стереотипів	197
Україністика в Слов'янському педагогічному інституті	225
Українська мова	73
Українське відродження на Берестейщині у 80-90-х роках ХХ ст. (ред.)	308
Українське письмо	182
Український календар пам'ятних дат	232
Український повстанський рух на Берестейщині в середині ХХ століття: спогади, матеріали, листування	121
Українці за кордоном	188
Унаочнення при вивченні синтаксису простого речення	1
УПА в роки війни	191
Уроки української мови у восьмирічній школі (V–VI класи)	23
Філологічний факультет Слов'янського державного педагогічного інституту	104
Філологічний факультет Слов'янського держпедінституту	243
Хто на кого, а Вітренко на УПА	289
Хто на кого, а чорт на попа	198
Художня картина як засіб розвитку мови учнів	54
Цікаве дослідження	18
Цікаві зустрічі	124
Чи заслуговували довір'я дані радянської розвідки?	290
Чиї сини? Яких батьків?	174
Читаючи "Чорну книгу України"	250
Читаючи поезії А. МIRONЕНКА	266
Шановні читачі та дописувачі альманаху "Євшан"	291
Шевченко в моєму житті	210, 246, 263
Шукач правди	224
"Шумим, братцы, шумим"	163
Що в імені твоїм?	211
Що мене засмучує	141

Щоденникові записи (ред.)	309
Юридический словарь: русско-эсперанто-украинско-английский	83
Як вас тепер величати?	187
Як люди навчилися писати	168
Як реалізується Закон про мови в УРСР	149
Яскрава зірка у сузір'ї	177
El la historio de e-movado en Slavjansk	231
Tipologiaj specifaĵoj de Esperanto	93

Алфавітний покажчик журналів і газет, бібліографічну інформацію з яких уміщено в посібнику

2000: всеукр. загальнополітичний щотижневик. – Київ.

2006 – 20 окт. (349);

2008 – 7 лют. (279).

Берестейський край: газ. (часопис) об'єднання "Просвіта Берестейщини" ім. Т. Шевченка. – Брест (Білорусь).

1997 – 2–8 серп. (238), 29 листоп.–5 груд. (327);

1998 – 10 січ. (244), 24 січ. (330), 7 лют. (245), 7 берез. (246).

Бористен: літ.-мист., публиц. та наук.-поп. щомісячник. – Дніпро.

2009 – № 9 (113).

Вінницька правда: орган Вінницького обл. ком. КП України і обл. Ради депутатів трудящих. – Вінниця.

1963 – 17 верес (18).

Вісті: міськрайонна громадсько-політична газета. – Слов'янськ (Донецька обл.).

1991 – 28 листоп. (167);

1992 – 11 січ. (170), 22 січ. (171), 1 лют. (173), 4 берез. (180), 13 серп. (190);

1993 – 25 берез. (197), 22 черв. (198), 13 лип. (199), 12 серп. (201), 22 жовт. (202), 13 листоп. (203), 30 груд. (205);

1994 – 17 берез. (208), 31 берез. (209);

1995 – 2 січ. (214), 25 трав. (220), 21 верес. (222), 3 жовт. (223), 2 листоп. (224);

1996 – 20 серп. (228), 19 листоп. (230);

1997 – 2 верес. (239), 30 жовт. (325);

1998 – 12 лют. (331), 4 серп. (247);

1999 – 6 лют. (250), 26 жовт. (251);

2000 – 23 трав. (253);

2001 – 17 лют. (254), 20 лют. (255);

2002 – 22 жовт. (260);

2003 – 20 груд. (264);

2004 – 27 січ. (266), 27 квіт. (342);

2007 – 13 січ. (275), 6 лют. (276).

Вивчаємо українську мову та літературу: наук.-метод. журн. – Харків.
2009 – № 14 (114).

Всесвіт: укр. журн. іноземної літ. – Київ.
1967 – №2 (32).

Голос Берестейщини: орган Укр. громад.-культ. об'єднання Брестської обл. – Брест (Білорусь).
1992 – № 1, берез. (179), № 4, груд. (194);
1994 – № 2, квіт. (210).

Голос народа: Чортківська районна газета. – Чортків (Тернопільська обл.).
1991 – 16–22 сент. (160), 7–13 окт. (163), 11–18 нояб. (165).

День: всеукр. газ. суспільно-політ. тематики. – Київ.
2011 – 15 верес. (368), 23–24 верес. (369), 25–26 листоп. (290);
2013 – 26 груд. (379);
2015 – 20 авг. (412);
2017 – 3 серп. (422).

Доброе дело: газ. місцевої сусп. організації "Доброе дело". – Слов'янськ (Донецька обл.).
1998 – 7 авг. (248);
2000 – 7 апр. (335).

Донеччина: укр. масова обл. газ. – Донецьк.
1994 – 20 січ. (206);
1995 – 25 трав. (219);
2004 – 29 лип. (270);
2007 – 4 груд. (277);
2009 – 24 квіт. (358).

Друг читача: вид. Держком. Ради Міністрів УРСР з питань видавництва, поліграфії та кн. продукції і тов-ва любителів книги УРСР. – Київ.
1969 – 13 трав. (41);
1972 – 20 січ. (134);
1984 – 12 лип. (70).

Заводський вісник: газ. труд. колективу заводу Словважмаш. – Слов'янськ (Донецька обл.).
1991 – 11 січ. (145), 25 січ. (147), 8 лют. (148), 22 лют. (149),
8 берез. (150), 22 берез. (153), 5 квіт. (154), 19 квіт. (155),
7 трав. (156), 24 трав. (158), 7 черв. (159), 27 верес. (161),
1 жовт. (162), 25 жовт. (164), 22 листоп. (166),
13 груд. (168);

*1992 – 10 січ. (169), 24 січ. (172), 14 лют. (175), 28 лют. (178),
13 берез. (182), 8 трав. (186).*

Злагода=Согласие: щотижнева газ. – Слов'янськ (Донецька обл.).
2015 – 30 квіт. (409).

Ірпінський вісник: газ. Ірпінської міської ради. – Ірпінь (Київська обл.).
2009 – 27 листоп.–3 груд. (285), 4–10 груд. (286).

Кіровоградська правда: орган. Кіровогр. обл. ком. КПУ і обл. Ради депутатів трудящих. – Кіровоград.
*1968 – 4 груд. (131);
1970 – 25 берез. (46).*

Козацький край: Всеукраїнська незалежна сусп.-громад. газ. – Донецьк.
1996 – № 1, січ. (226).

Комуніст: орган Слов'янського МК і РК КП України, міск. і рай. Ради депутатів трудящих. – Слов'янськ (Донецька обл.).
*1980 – 27 лют. (135);
1981 – 8 трав. (136);
1982 – 29 трав. (137);
1983 – 8 черв. (138);
1984 – 12 трав. (139);
1989 – 27 верес. (142);
1991 – 25 січ. (146), 15 берез. (151), 7 трав. (157).*

Краматорська правда: міська суспільно-політ. газ. – Краматорськ (Донецька обл.).
*1996 – 10 серп. (227), 28 верес. (229), 12 жовт. (321);
1997 – 30 серп. (322).*

Крапка над І: обл. опозиційна газ. Української республіканської партії. – Донецьк.
1995 – № 1 (9), берез. (218).

Кримська світлиця: всеукр. громад.-політ. і літ. газ. – Сімферополь.
*2004 – 12 берез. (267), 29 жовт. (345);
2005 – 4 лют. (272);
2006 – 28 лип. (348);
2008 – 18 січ. (350), 25 лип. (351), 14 листоп. (280), 12 груд. (352);
2009 – 3 січ. (356), 16 січ. (283), 24 квіт. (357), 1 трав. (359),
8 трав. (360), 20 листоп. (285);
2010 – 24-31 груд. (363);
2011 – 16 груд. (370);
2012 – 23 берез. (292), 22 черв. (375), 28 верес. (377);
2013 – 29 берез. (293), 29 лист. (378);
2015 – 24 лип. (411), 25 верес. (413).*

- Кур'єр Кривбасу:** укр. культурологічний часопис. – *Кривий Ріг (Дніпропетровська обл.)*.
1995 – № 24 (87);
2010 – № 250-251 (288).
- Ленінська правда:** орган Шумського районного комітету КПУ. – *Шумськ (Тернопільська обл.)*.
1953 – 2 квіт. (122).
- Літературна Україна:** орган правління Союзу письменників України, газ. письменників України. – *Київ*.
1991 – 21 берез. (152);
1997 – 23 жовт. (324).
- Молода громада:** обл. молодіжна газ. – *Полтава*.
1997 – 14–20 листоп. (326).
- Над Бугом і Нарвою:** друк. орган Союзу українців Підляшшя, суспільно-культурний часопис. – *Бельск-Подляскі (Польща)*.
2002 – № 2 (259);
2004 – № 4 (269), № 5 (344).
- Наша віра:** всеукр. православна газ. УПЦ Київського Патріархату. – *Київ*.
1993 – № 2, січ. (196), № 21–22, листоп. (204).
- Наше слово:** укр. газ. УСКТ у Польщі. – *Варшава (Польща)*.
1993 – № 4, квіт. (82).
- Панорама недели:** щотижнева газ. – *Слов'янськ (Донецька обл.)*.
1995 – 7 мая (410).
- Початкова школа:** наук.-метод. журн. М-ва освіти УРСР. – *Київ*.
1972 – № 5 (54);
1986 – № 1 (71).
- Радянська Донеччина:** орган Донец. обл. ком. КПУ і обл. Ради депутатів трудящих. – *Донецьк*.
1989 – 13 жовт. (143), (144).
- Радянська освіта:** орган Мін-ва освіти УРСР, Мін-ва вищ. і серед. спец. освіти УРСР і Укр. респ. ком. профсоюзу робітників освіти, вищ. школи і наук. закладів УРСР. – *Київ*.
1967 – 8 квіт. (125).
- Радянська Україна:** орган ЦК КПУ, Верховної Ради і Ради Міністрів України. – *Київ*.
1989 – 16 трав. (141).
- Радянський студент:** друк. газета Кіровоградського держ. пед. ін-ту. ім. О. С. Пушкіна. – *Кіровоград*.
1967 – 14 січ. (123), 18 берез. (124), 27 трав. (126);
1968 – 15 берез. (127), 5 квіт. (128), 12 квіт. (129), 19 квіт. (130);

1969 – 21 берез. (132), 12 груд. (41);
1970 – 13 лют. (45).

Світлиця: щотижневий додаток для сімейного читання
газ. "Донеччина". – Донецьк.

1995 – 13 січ. (215);
1997 – 27 черв. (236);
1999 – 7 трав. (332), 29 жовт. (252);
2004 – 19 берез. (268), 23 квіт. (341).

Свобода: газ. Тернопільської обл. Ради народ. депутатів. – Тернопіль.

1995 – 16 листоп. (225);
1997 – 11 лип. (237).

Слово Просвіти: культуролог. просвіт. тижневик Всеукр. тов-ва
"Просвіта" ім. Тараса Шевченка. – Київ.

2011 – 11-17 серп. (367).

Славянская правда: всеукр. загально-політичне, інформаційне вид. –
Слов'янськ (Донецька обл.).

2013 – 26 дек. (380).

Совет: газ. Слов'янської міськ. Ради. – Слов'янськ (Донецька обл.).

1992 – 4 февр. (174), 18 февр. (177), 12 марта (181),
24 марта (183), 7 апр. (184), 29 апр. (185), 19 мая (187),
30 июня (189), 22 авг. (191);
1993 – 1 янв. (195), 31 июля (200);
1994 – 22 янв. (207), 20 авг. (211);
1997 – 5 марта (235), 6 сент. (240);
2004 – 28 апр. (343).

Соціалістична культура: масовий громад.-політ. щомісячник
М-ва культури УРСР і Укр. респ. ради профспілок. – Київ.

1985 – № 11 (140).

Схід: аналітично-інформац. багатогалузевий журн. – Донецьк.

2001 – серп. (256).

Східний часопис: газ. Донецького обл. Тов-ва укр. мови ім. Т. Г. Шевченка. –
Донецьк.

1992 – № 2, лютий (176), № 5, черв. (188), № 8, верес. (192);
1994 – № 40, жовт. (212),
1995 – № 4, січень (216), № 20, трав.– черв. (221).

Тернистий шлях: всеукр. громад.-політ. тижневик Тернопільської обл.
організації УРП. – Тернопіль.

1992 – 12 верес. (193).

Україна: поп. громад.-політ. і літ.-мист. ілюстр. тижневик. – Київ.

1970 – № 33 (133).

Україна козацька: газета Укр. Реєстрового Козацтва. – Київ.
2006 – № 19–20, листоп.-груд. (273).

Україна молода: укр. інформаційно-політична газета. – Київ.
2009 – 27 січ. (284);
2010 – 7 верес. (362);
2011 – 4 берез. (366).

Українська мова в школі: журн. М-ва освіти УРСР. – Київ.
1956 – № 5 (1);
1957 – № 4 (4);
1961 – № 1 (14), № 3 (13).

Українська мова і література в школі : журн. М-ва освіти УРСР. – Київ.
1963 – № 6 (16), № 9 (17);
1964 – № 8 (20);
1967 – № 4 (31), № 7 (30);
1968 – № 3 (34), № 6 (33), № 8 (35), № 10 (36);
1969 – № 12 (40);
1970 – № 8 (44);
1971 – № 2 (50), № 9 (51);
1972 – № 3 (52), № 6 (53);
1988 – № 6 (74);
1989 – № 7 (77).

Українське слово: всеукр. громад.-політ. тижневик. – Київ.
1995 – 2 лют. (217);
1997 – 23 жовт. (323), 4 груд. (329);
2012 – 22–28 серп. (376).

Харківський університет: газета Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – Харків.
1997 – 2 груд. (328), 4 груд. (329);
2012 – 22–28 серп. (376).

Шлях перемоги: укр. громад.-політ. тижневик. – Київ.
2011 – 23 берез. (289).

Scienco kaj kulturo=Наука і культура: міжнар. журнал мовою есперанто. – Москва (Росія).
1995 – № 1 (93), № 1 (319);
1996 – № 3 (231).

Зміст

Від упорядників.....	4
Степаненко М. Його життя – служіння Україні й рідному слову	6
Основні дати життя та науково-педагогічної діяльності	9
Миті кар’єрного зростання	11
Горбачук Д. Біографічний нарис про В. Т. Горбачука.....	12
Розділ І. Наукові та навчально-методичні праці В. Т. Горбачука	16
Розділ ІІ. Публіцистичні та науково-популярні твори В. Т. Горбачука.....	27
Розділ ІІІ. Видання за редакцією В. Т. Горбачука.....	38
Розділ ІV. Наукова школа професора В. Т. Горбачука	39
Розділ V. Література про життя й діяльність В. Т. Горбачука	41
Допоміжні покажчики	49
Іменний покажчик	49
Алфавітний покажчик праць В. Т. Горбачука	52
Алфавітний покажчик журналів і газет, бібліографічну інформацію з яких уміщено в посібнику	59

Підписано до друку 18.10.2017 р.
Формат 60х84 1/16. Ум. др. арк. 4,25.
Наклад 50 прим. Зам. № 1068.

Видавництво Б.І. Маторіна

84116, м. Слов'янськ, вул. Г. Батюка, 19.
Тел.: +38 06262 3-20-99; +38 050 518 88 99. E-mail: matorinb@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК №3141, видане Державним комітетом телебачення та радіомовлення України від 24.03.2008 р.
